

MASTEROPPGAVE

Emnekode: MKI210

Navn: Silje Onsager

Relasjonelle forhold som fremmer trivsel og læring
for eleven og lærerens undervisningskvalitet i
kroppsøvingsfaget

Dato: 25.05.2021

Totalt antall sider: 60

Sammendrag

Innledning: Tidligere forskning viser at lærer-elevrelasjonen er viktig for elevers trivsel og læring i skolen. Litteraturen peker på viktigheten av at læreren tilfredsstillende devis emosjonelle, faglige og sosiale behov for å gi eleven et godt utgangspunkt for trivsel og læring. Det er blitt gjennomført grundige søk i forskningslitteraturen, men ingen artikler eller studier belyser relasjonen i et toveisperspektiv ved hjelp av data fra både elever og lærere i samme klassemiljø. Formålet med masteroppgaven var å undersøke hvordan elever og lærere beskriver, opplever og verdsetter relasjonen mellom seg i kroppsøvningsfaget på 10. trinn i et utvalgt skolemiljø. Problemstillingen er: Hvilke relasjonelle forhold mellom elev og lærer fremmer trivsel og læring hos eleven og samtidig god undervisningskvalitet hos læreren?

Metode: Det ble benyttet kvalitativt intervju for å besvare problemstillingen. Masteroppgaven består av 26 kvalitative intervju, derav 22 elever (14 gutter og 8 jenter) og 4 kroppsøvningslærere (2 menn og 2 kvinner) på 10. trinn. Deres beskrivelser og opplevelser ut ifra fenomenene som har blitt undersøkt ligger til grunn for resultatene i studien.

Resultat: Resultatene viser at emosjoner, sosialt samspill og pedagogiske forhold er viktig for å fremme trivsel og læring hos eleven og samtidig lærerens undervisningskvalitet i kroppsøvningsfaget. Elevenes trivsel ble beskrevet ut ifra anerkjennelse fra lærer, sosial inkludering i læringsmiljøet, fellesskapsfølelse i klassemiljøet, vennskapelig tone med læreren og i klassen, mulighet til selvbestemmelse og elevmedvirkning, og tilpasset opplæring. Omsorg, elevenes følelse av trygghet til læreren og i undervisningen, sosial inkludering, vennskapelig tone med læreren, mulighet til selvbestemmelse og elevmedvirkning, tilpasset opplæring, vurdering og karaktersetning var viktig for å fremme elevenes læring. Lærerens undervisningskvalitet ble beskrevet ut ifra omsorg, tilpasset opplæring, og vurdering og karaktersetning.

Konklusjon: Resultatene viser at elevenes emosjoner, det sosiale samspillet med læreren og i klassen, og pedagogiske forhold rundt undervisningen er viktig for å fremme elevenes trivsel og læring i kroppsøvningsfaget. Det viser seg også at lærerens undervisningskvalitet ble fremmet av lærernes evne til å støtte og imøtekomme elevenes emosjoner og pedagogiske forhold rundt undervisningen i kroppsøvningsfaget, som klar og tydelig undervisning med engasjerte elever som blir tatt med inn i vurderingsarbeidet. Det har i tillegg blitt funnet at å ha læreren i flere fag fremmer elevenes trivsel og læring, samtidig hvor godt kjent læreren er med elevenes aktiviteter og interesser på fritiden og i kroppsøvningsfaget, og hvordan læreren benytter denne

personlige kunnskapen om hver elev i undervisningen. Studiens funn gir samtidig nye innsikter. Elevenes syn på andre fag de ikke liker vil ha negativ påvirkning på synet og relasjonen til læreren, selv om de har en god relasjon i kroppsøvfingsfaget. Elevene vil holde igjen meninger og holdninger om det de ikke liker i kroppsøvfingsundervisningen, selv om læreren beskriver en åpen og ærlig kommunikasjon med elevene. Elever kan føle at de ikke har behov for å kjenne læreren sin så godt. Det er noen elever som føler at læreren ikke har så mye å gjøre med trivselen deres i kroppsøvfingsfaget, selv om de ikke hadde noe negativt inntrykk av læreren. Det var heller medelever og aktivitetene de gjennomførte som fremmet trivselen deres. Dette vil være nyttig for lærere å tenke over når de skal utvikle relasjonen til elevene.

Relational conditions that promote well-being and learning for the student and the teacher's teaching quality in Physical Education

Abstract

Introduction: Previous research shows that the teacher-student relationship is important for students' well-being and learning in school. The literature points to the importance of satisfying the student's emotional, academic and social needs in order to give the student a good starting point for well-being and learning. Thorough searches have been conducted in the research literature, but no articles or studies shed light on the teacher-student relationship in a two-way perspective. The purpose of the master's thesis was to investigate how students and teachers describe, experience and value the relationship between them in Physical Education (PE) in the 10th grade in a selected school environment. The research question is: What relational conditions between student and teacher promote well-being and learning for the student and at the same time good teaching quality for the teacher?

Method: Qualitative interview was used to answer the research question. The master's thesis consists of 26 qualitative interviews, of which 22 students (14 boys and 8 girls) and 4 PE teachers (2 men and 2 women) in the 10th grade. Their descriptions and experiences based on the phenomena that have been investigated form the basis for the results in the study.

Results: The results show that emotions, social interaction and pedagogical conditions are important to promote students' well-being and learning, and at the same time the quality of teaching in PE. The students' well-being was described based on recognition from the teacher, social inclusion in the learning environment, a sense of community in the classroom environment, a friendly tone with the teacher and in the class, the opportunity for self-determination and student participation, and adjusted learning. Caring, social safety, social inclusion, friendly tone with the teacher, opportunity for self-determination and student participation, adjusted learning, assessment and grading were important to promote students' learning. The teaching quality was described in terms of caring, adjusted learning, and assessment and grading.

Conclusion: The results show that the students' emotions, the social interaction with the teacher and in the class, and pedagogical conditions around the teaching are important to promote the students' well-being and learning in PE. It also turned out that the teacher's quality of teaching was promoted by the teachers' ability to support and accommodate the students' emotions and pedagogical conditions around the teaching in PE. It has also been found that having the teacher

in several subjects affects the students' well-being and learning, at the same time how well the teacher is familiar with the students' activities and interests in leisure time and in PE, and how the teacher uses this personal knowledge of each student in teaching. The study's findings also provide new insights. Students' views on other subjects they do not like will have a negative impact on the view and relationship with the teacher, even if they have a good relationship in PE. The students will hold back opinions and attitudes about what they do not like in PE, although the teacher describes an open and honest communication with the students. Students may feel that they do not need to know their teacher very well. There are some students who feel that the teacher does not have much to do with their well-being in PE, even though they did not have a negative impression of the teacher. Rather, it was classmates and the activities they carried out that promoted their well-being. This will be useful for teachers to think about when developing the relationship with the students.

Forord

Denne masteroppgaven er gjennomført ved Nord Universitet i Levanger, ved fakultetet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag 2019-2021.

Arbeidet med masteroppgaven har vært en krevende, men interessant og lærerik prosess. Jeg har tilegnet meg nyttig kunnskap om lærer-elevrelasjonen i kroppsøvfingsfaget, som fremmer trivsel og læring hos eleven og lærerens undervisningskvalitet. Jeg vil benytte meg av denne kunnskapen i jobben som nyutdannet lærer etter sommeren, hvor jeg blant annet skal undervise i kroppsøvfingsfaget. Det er flere personer som fortjener en stor takk. Jeg er veldig takknemlig overfor alle informantene som deltok i dette prosjektet. Videre vil jeg også takke avdelingslederen på 10. trinn ved skolen for den gode hjelpen med rekruttering og organisering av intervjuene. Min veileder, Idar Lyngstad, fortjener en stor takk for konstruktive tilbakemeldinger, innspill og støtte gjennom arbeidet med masteroppgaven.

Silje Onsager

Levanger, mai 2021

Innholdsfortegnelse

Sammenheng.....	i
Abstract	iii
Forord	v
1. Innledning.....	1
2. Teoretisk grunnlag for studien	4
3. Metode.....	9
3.1 Datainnsamling.....	10
3.2 Dataanalyse	10
4. Resultater og diskusjon	12
4.1 Emosjoner.....	12
4.1.1 Anerkjennelse.....	12
4.1.2 Omsorg	14
4.1.3 Trygghet	15
4.1.4 Diskusjon av anerkjennelse, omsorg og trygghet.....	16
4.2 Sosialt samspill.....	18
4.2.1 Sosial inkludering.....	18
4.3.2 Fellesskapsfølelse.....	19
4.2.3 Vennskapelig tone	20
4.2.4 Diskusjon av sosial inkludering, fellesskapsfølelse og vennskapelig tone	22
4.3 Pedagogiske forhold.....	25
4.3.1 Selvbestemmelse og elevmedvirkning	25
4.3.2 Tilpasset opplæring	26
4.3.3 Vurdering og karaktersetting.....	27
4.3.4 Diskusjon av selvbestemmelse og elevmedvirkning, tilpasset opplæring, og vurdering og karaktersetting.....	29
5. Avslutning	32
6. Litteraturliste	34
Vedlegg 1	37
Vedlegg 2	41
Vedlegg 3	45
Vedlegg 4	48
Vedlegg 5	51

1. Innledning

I tidligere forskning har det vært et økende fokus på relasjonen mellom lærer og elev i skolen og hvilken betydning den har for elevens motivasjon, læring og trivsel (Pianta, Hamre, & Allen, 2012; Allen, et al., 2013; Federici & Skaalvik, 2013; Hafen, et al., 2015; Steenbuch, 2016; Roland, 2017). Formålet med masteroppgaven var å undersøke hvordan elever og lærere beskriver, opplever og verdsetter relasjonen mellom seg i kroppsøvfingsfaget på 10. trinn i et utvalgt skolemiljø. Temaet er relasjonen mellom lærer og elev i kroppsøvfingsfaget og hvordan relasjonelle forhold mellom lærer og elev fremmer elevens trivsel og læring, og samtidig lærerens undervisningskvalitet. Tidligere forskning viser at elever verdsetter kroppsøvfingslærere som har god kunnskap om faget og viser vennlighet. I tillegg setter elever pris på godt samspill med læreren i undervisningen og muligheten for god kommunikasjon med læreren. Det teller også positivt for elevens trivsel og læring at læreren har god sans for humor og viser interesse for hver enkelt elev (Čepelionienė & Ivaškienė, 2014). Tidligere forskning viser dessuten at eleven ikke vil være i stand til å lære dersom han eller hun ikke føler seg trygg eller sikker i klassemiljøet (Dressel, 2020).

I en studie av Krane, Ness, Holter-Sorensen, Karlsson & Binder (2017) undersøkes det fra elevenes førstepersonsperspektiv om deres opplevelser av positive lærer-elevrelasjoner. Elevene beskriver viktige erfaringsmessige dimensjoner av lærer-elevrelasjonen i fem temaer. Det første temaet er "det kreves to; gjensidig ansvar i lærer-elevrelasjonen". Lærer-elevrelasjoner blir beskrevet som gjensidige forhold, hvor respekt er en nøkkelfaktor. Elevene legger vekt på sine egne roller og ansvar for samhandling og positiv utvikling av relasjonen. Felles interesser og aktiviteter utvikler lærer-elevrelasjonen. Det andre temaet er "ikke vær urettferdig; negative opplevelser utfordrer relasjonen". Dette handler om hvordan åpne konflikter, subtile kommentarer og tilnærminger fra lærere fikk elevene til å føle seg ulykkelige. Det tredje temaet er "snakk med oss; binding og problemløsning gjennom samtale". Her beskriver elevene hvordan formelle og uformelle samtaler og møter med lærere er nyttige og verdifulle opplevelser for å bli kjent og løse vanskelige situasjoner. Det fjerde temaet er "hjelp oss; tilpasse seg elevenes faglige og personlige behov". Lærere som hjelper elevene med faglige og personlige problemer, utgjorde en forskjell for elevene og bidro til deres trivsel. Elevene føler seg anerkjent av imøtekommende lærere som gjennomførte små justeringer. En positiv lærer-elevrelasjon fører til at skolen oppleves som en trygg havn. Det femte temaet var "vi

trenger snille lærere; viktigheten av lærernes oppførsel". Elevene understreket at lærerens væremåte er viktig for relasjonen. De satte pris på snille og smilende lærere. I tillegg fremmer omsorg og pålitelighet positive lærer-elevrelasjoner.

I annen forskning er det blitt undersøkt hvordan lærere opplever og vektlegger relasjonen til eleven. Krane, Karlsson, Ness & Binder (2016) fant fire viktige dimensjoner i lærerens relasjon til eleven. Den første dimensjonen er å gi eleven anerkjennelse for de "små tingene", blant annet blikk-kontakt, spørre hvordan eleven har det og gi eleven komplimenter. Å bli anerkjent ved å erkjenne elevens individuelle behov skaper trygghet. Trygghet beskrives som grunnlag for et sunt læringsmiljø, tillit og positive forhold mellom lærer og elev. Den andre dimensjonen handler om samarbeidsrelasjoner mellom lærere og elever. Lærerne beskriver gjensidighet og ansvar i relasjonene, men de legger vekt på sterk asymmetri i relasjonen. Det er alltid deres ansvar å vise eleven respekt. En spesielt kraftig måte å utvikle lærer-elevrelasjonen, er ved samarbeid i arbeidet med felles interesser og aktiviteter. Det er gjerne enklere å få kontakt med elevene de har felles interesser med. Den tredje dimensjonen tar for seg fleksible grenser i forholdet mellom lærere og elever. Lærerne legger vekt på hvordan relasjonen med elevene endrer seg over tid ved å gå fra formelle forhold til personlige forhold. Samtidig er lærerne opptatt av å beskytte grensene rundt lærer-elevrelasjonen, og ikke bli for nære elevene. Den fjerde dimensjonen handler om organisering av klasser og prosedyrer som setter scenen for lærer-elevrelasjonen. Både antall fag man underviser elevene i og klassestørrelsen påvirker lærer-elevrelasjonen. I tillegg er det viktig at elevene har en kontaktlærer med et spesielt ansvar for å følge opp hver enkelt elev og gjennomføre strukturerte møter hvert år.

Det finnes mange muligheter for kroppsøvingslærere til å vise omsorg for elevene, blant annet vise hvordan man skal gjennomføre en ferdighet, gi et kompliment, motivere eleven, ivareta eleven ved skade og delta i timen med eleven. Elevene legger merke til oppmerksomheten fra lærerne (Larson, 2006). Det ser ut til at positiv atferdsstøtte kan komme lærere og elever til nytte fordi det blir lagt til rette for passende atferd som fremmer læringsprosessen (Buchanan, Hinton, & Rudisill, 2013). I kroppsøvingsklasser, hvor det gjerne er store klassestørrelser, er det mulig at elevene kan ta del i egen vurdering eller bli vurdert av medelever. Dette kan benyttes for å legge til rette for læring blant elevene ettersom de vil få tilbakemelding på prestasjonene sine (Chng & Lund, 2018).

Forskning på relasjonelle forhold mellom lærer og elev i kroppsøvingsfaget belyser relasjonen enten fra et elevperspektiv (Grosu, 2013; Ligestad, 2017; Lyngstad, Bjerke, & Ligestad, 2017;

Karaday & Ilker, 2018; Tangen & Husebye, 2019; Whittle, Telford, & Benson, 2019; Laxdal, Johannsson, & Giske, 2020; Zhang, Zhang, & Lee, 2020) eller fra et lærerperspektiv: (McCaughy, 2004; Larson, 2006; Mouton, Hansenne, Delcour, & Cloes, 2013; Gano-Overway & Guivernau, 2014; Weidong, 2015; Petrie, Devcich, & Fitzgerald, 2018; Moen, et al., 2020; Şinoforoğlu & Balçıkanlı, 2020). I forbindelse med denne masteroppgaven er det gjennomført grundige søk i tidligere forskning på området, men litteratursøket har ikke fått fram artikler eller studier som utdyper lærer-elevrelasjonen i et toveisperspektiv, slik som min undersøkelse legger opp til. Det er ikke funnet studier som har innhentet data fra lærere og elever som er i samme klassemiljø. Dette legger grunnlaget for problemstillingen i min studie, som er følgende:

Hvilke relasjonelle forhold mellom elev og lærer fremmer trivsel og læring hos eleven og samtidig god undervisningskvalitet hos læreren?

Det finnes data fra min studie som belyser utfordringer i relasjonen mellom lærer og elev, men mest fra lærerens perspektiv og i liten grad sammenlignet med positive sider av lærer-elevrelasjonen. Intervjuguidene ble skrevet med åpne spørsmål, slik at oppfølgingsspørsmålene baserte seg på elevenes svar om relasjonen til læreren. Ettersom alle elevene i studien hadde en god relasjon til læreren i varierende grad, bestemte jeg meg for å fokusere på relasjonelle forhold som fremmer trivsel, læring og undervisningskvalitet i et toveisperspektiv.

Videre vil jeg gjøre rede for relasjonelle forhold som omhandler emosjoner, sosialt samspill og pedagogiske forhold i kroppsøvingfaget. Begrepet undervisningskvalitet vil bli kort forklart som del av det teoretiske grunnlaget for studien. I neste del vil prosedyren for innsamling og analyse av data i 26 forskningsintervjuer i undersøkelsen bli beskrevet og kort kommentert. Deretter vil analysen av intervjuene bli presentert og diskutert.

2. Teoretisk grunnlag for studien

En god relasjon mellom lærer og elev er kjennetegnet på et positivt samspill mellom dem. Dette innebærer blant annet at eleven blir forstått av læreren og at læreren kjenner til elevens erfaringer og interesser, slik at disse kan bli anvendt i undervisningen (Nordahl, 2010). Positive relasjoner mellom lærer og elev er kjennetegnet ved blant annet høy grad av nærhet, involvering, støtte, åpenhet, omsorg og respekt mellom partene. Eleven bør få en tilpasset respons etter læreren har lagt merke til adferden eller signalene, slik at eleven vet at læreren har sett og forstått. Når læreren gir eleven hensiktsmessige responser, bidrar dette til å bygge og vedlikeholde den gode relasjonen. Eleven vil få en følelse av at læreren bryr seg og tar han eller hun på alvor. Elevens læring vil i større grad bli påvirket av klassemiljøet når læreren klarer å etablere positive relasjoner med elevene fordi elevens emosjonelle, faglige og sosiale behov blir møtt (Drugli, 2012). Den emosjonelle komponenten i læring bidrar til at læreren når fram til sin elev. Dersom elevene skal åpne sitt lærende sinn, behøver de å ha en positiv relasjon til læreren sin. Elevene møter skolen med et lærebehov, men om dette behovet skal tilfredsstilles avhenger om formidlingskanalen mellom elev og lærer er fremmende eller hindrende for læring. Relasjonspedagogikk tar utgangspunkt i tre premisser: Barn og unge lærer best fra – og sammen med – personer de liker, som betyr gjensidige relasjoner med positiv kvalitet som preges av tillit og trygghet, pedagogen behøver en positiv relasjon til hver elev og å gå et skritt nærmere for å etablere fortrolige, sterke og tillitsfulle relasjoner (Spurkeland, 2011). Elevens engasjement og læring i kroppsøvningsfaget blir påvirket av kvaliteten på relasjonelle interaksjoner mellom lærer og elev. Læreren må forstå elevens behov og iverksette passende tiltak for å kunne bygge en omsorgsfull relasjon til eleven, men for at omsorg skal eksistere, må elevene vise overfor læreren at de stadig er på jakt etter læringsoppgaver (Weidong, 2015).

Anerkjennelse, personlige kommentarer og humor er relasjonsfremmende responser som bør være en del av elevens skoledag (Drugli, 2012). I relasjonsbygging blir ofte å bli sett og verdsatt nevnt som virkemidler. For et menneske finnes det ingen sterkere anerkjennelse enn å bli sett og samtidig verdsatt (Spurkeland, 2011). Når læreren viser elevene anerkjennelse, bidrar dette til likeverd, respekt og tillit i relasjonen mellom lærer og elev. Dette fører til at elevene også vil anerkjenne læreren og han eller hun blir en person de kan lytte til, ta på alvor og vil samarbeide med. Elevene vil dermed også ta lærerens undervisning på alvor, slik at de vil lære mer. Dette viser sammenhengen mellom anerkjennelse i skolen og elevenes læring (Drugli, 2012). Grunnlaget for en læringssituasjon som er trygg og tillitsutviklende er anerkjennelse og positiv

fokusering (Befring, 2014). En elev som trives på skolen og føler tilhørighet og trygghet til læreren sin vil ha bedre utgangspunkt til å lære og utvikle seg i skolen. Eldre elever vil ha en interaksjonsstil som er engasjerende, positiv og åpen til den læreren de er tilknyttet og vil henvende seg hit når de trenger hjelp. En trygg tilknytning fremmes i størst grad av sensitiv omsorg over tid. Instruksjoner, hjelp til å roe seg ned og støtte er blant måtene sensitivitet uttrykkes på når eleven strever med noe, i tillegg til å vise interesse for elevens aktiviteter. Lærere som er aksepterende, respektfulle og tilgjengelige rundt elevene vil fremme en trygg tilknytning. Det vil være enklere for en elev å fokusere på undervisningen dersom eleven blir møtt av læreren med tanke på elevens emosjonelle behov. For eksempel vil en elev som er lei seg og opplever å bli trøstet av læreren, få et bedre utgangspunkt for å lære enn en elev som ikke mottar trøst av læreren før undervisningen starter fordi elevens emosjonelle, sosiale og faglige behov henger sammen og påvirker hverandre i skolehverdagen (Drugli, 2012).

Når læreren er grunnleggende elevsentrert i både undervisningen og annen kommunikasjon med eleven, skapes det muligheter for å se eleven. Dette innebærer blant annet et klapp på skulderen, ros og personlige kommentarer til viktige hendelser eller situasjoner for eleven. For eksempel kan læreren kommentere eller spørre elevene om aktiviteter på fritiden. Dette gir uttrykk for at læreren følger med og er interessert i elevens verden, men dette forutsetter at læreren verdsetter elevens erfaringer, interesser og oppfatninger. Selv om læreren ikke er interessert i elevens aktivitet, for eksempel håndball, bør det være mulig å spørre eleven om hvordan treningen eller kampen i løpet uka gikk (Nordahl, 2010). Å gi elevene anerkjennende kommentarer og bruke humor i det daglige samspillet skaper en følelse av å bli verdsatt, en god og avslappet atmosfære og en god ramme for god kommunikasjon og positive relasjoner (Drugli, 2012). Humor er gledessenteret i relasjonskompetansen, det vil si alle positive følelser som handler om mellommenneskelige opplevelser. Elevene gleder seg sammen med personer de liker. I en klasse med gode relasjoner hjelper man hverandre, ler med hverandre og ikke av hverandre. Relasjonen mellom lærer og elev kjennetegnes av smil og samværglede. Lærerens kontakt med elevene blir trolig sterkt påvirket av lærerens egen humor. Elevene skal nyte skoletilværelsen både læringsmessig og sosialt, slik at de opplever glede gjennom mestring, gode relasjoner og vennskap (Spurkeland, 2011). Læreren bør ha tydelige forventninger til elevene ettersom disse er vesentlige forutsetninger for læring hos mange elever. Dette gir også godt grunnlag for at elevene opplever mestring og mottar ros eller positive tilbakemeldinger fra læreren (Nordahl, 2002).

I boken "Tjue år med TIMSS og PISA i Norge" skriver Nilsen & Blömeke (2018) et kapittel om blant annet undervisningskvalitet. I Europa blir undervisningskvalitet vanligvis definert ved bruk av tre aspekter innenfor undervisningskvalitet; støttende læring, klasseledelse og kognitiv utfordring. I tillegg blir klarhet, et annet aspekt innenfor undervisningskvalitet, inkludert. Støttende læring handler om en undervisning med en lærer som gir elevene faglig støtte og konstruktive tilbakemeldinger, og undervisningen blir tilpasset enkelteleven. Læreren viser omsorg ovenfor elevene, lytter til og respekterer elevenes idéer og spørsmål. Læreren vil også vise interesse for læringen hos hver enkelt elev. Klasseledelse handler om å bruke tiden effektivt, ha god ledelse og disiplin i klassen. Det handler også om å redusere bråk og heller fremme orden i klasserommet. Kognitiv utfordring handler om å utfordre eleven til å strekke seg litt lengre i undervisningen, slik at eleven må evaluere og bruke kunnskap i en problemløsningskontekst. Klarhet handler om en forståelig, klar og tydelig undervisning fra læreren. For eksempel vil læreren holde en oppsummering ved slutten av timen, ha læringsmål som er klare og koble sammen tidligere undervisning med nåværende undervisning. Det kan også tenkes at kroppsøvningsfaget vil by på kroppslige utfordringer for elevene, som vil påvirke undervisningskvaliteten, ettersom kroppsøvningsfaget handler om kroppslig læring i form av allsidig motorisk læring, utvikling av kroppsbevissthet og stimulering til bevegelsesglede (Utdanningsdirektoratet, 2020). Kroppslige utfordringer kan være motoriske ferdigheter og fysiske egenskaper som balanse, muskelstyrke og utholdenhet. Det kan være avgjørende at læreren er god på å tilrettelegge undervisningen ut ifra hver enkelt elevs evner og forutsetninger.

Gode relasjoner mellom lærer og elev legger forholdene til rette for at elever skal kunne oppleve faglig og sosialt utbytte, både på kort og lang sikt. Undervisningen vil oppleves som enklere for lærere som klarer å skape gode relasjoner til elevene sine. Både læreren og elevene vil bidra aktivt i de faglige prosessene fordi klassen vil få et godt samspill (Drugli, 2012). Elevene ønsker å lære med interesse og glede. Læreren bør fokusere på å skape interessereaksjoner og treffe elevenes interesseområder fordi elevene husker og følger bedre med når undervisningen utløser emosjonelle reaksjoner eller treffer elevenes interesser. Grunnsetningen i relasjonspedagogikken er å kjenne elevenes vesentlige interesseområder. Når undervisningen rettes mot disse områdene, vil elevenes lærelyst øke (Spurkland, 2011). Elever lærer bedre av lærere de liker og som opplever at læreren liker dem tilbake. Dette vil føre til at læreren vil oppleve større mestring i undervisningen. Lærere som kjenner elevene sine vil ha muligheten til å vise interesse for læringen og tilby støtte og hjelp, som er tilpasset elevenes egne evner og forutsetninger. Å gi elevene valgmuligheter i undervisningen når det er anledning for det vil

fremme en god relasjon til dem (Drugli, 2012). I Rønholt, Knudsen, Vorbjerg & Zachariassens (2007) studie av kvalitet i kroppsøvningsfaget er det blitt konkludert med seks punkter som fremmer kvaliteten på kroppsøvningsundervisningen. To av punktene handler nettopp om å gjøre elevene til engasjerte deltakere i undervisningen eller involvere de som "didaktiske lagkamerater" i prosedyrene for målsetting. Elevene blir engasjert og motivert når de mottar tilbakemelding på sine faglige kompetanser og har innflytelse på innholdet i undervisningen. Det ble erfart at prosessene i undervisningen i stor grad er avhengig av lærerens valg av faglig innhold, organisering og samhandling med elevene ettersom en hyggelig stemning for seg selv ikke skaper en lærings situasjon. Det neste punktet er når lærere og elever har god kommunikasjon om et faglig innhold. Det ble erfart at en god start på undervisningen er når læreren informerte elevene om det faglige innholdet i timen. Kommunikasjonen må være kortfattet og håndtere intensjoner og mål for økten. Et annet punkt, som tar for seg lærerens undervisning, er når aktivitetsrettet praksis endres til en målrettet undervisning, hvor læring er sentralt. De siste punktene omhandler progresjon i innholdet og erfaringer blir oppfulgt i en sammenhengende prosess, og ved at læreren forbinder teori og praksis i vid forstand.

Det er vektlagt at læreren skal kjenne elevene og forstå at elevene er forskjellige. Dermed kan det være problematisk å benytte seg av en rendyrket lærerstyrt undervisning, som skal ta hensyn til dette. Det vil heller ikke være gode forutsetninger for deltakelse og elevaktivitet. Dette betyr at læreren kan gjennomføre intensiv undervisning, mens elevene vil oppleve lite læring (Nordahl, 2002). Lærere bør benytte seg av elevenes sosiokulturelle bakgrunn som kriterium for utvelgelse av undervisningsinnhold. Det må velges ulikt innhold til ulike elevgrupper, slik at alle har muligheten til en likeverdig opplæring. En slik opplæring vil bidra til at læreren ikke avviser, men respekterer elevenes forskjellige interesser og verdier (Nordahl, 2002). Alle elever i norsk skole har rett til en tilpasset opplæring ifølge opplæringsloven (1998, § 1-3). Dette vil kreve at læreren har forståelse og kjennskap til elevene sine, slik at hver enkelt elev vil ha best mulige betingelser for læring gjennom tilpasset arbeidsmåter og innhold (Nordahl, 2002).

En viktig betingelse for den enkelte elevs læring er fellesskapet. Den enkelte elev vil kreve forståelse, anerkjennelse, respekt og verdsettelse, slik at forholdene blir tilrettelagt for læring. Læreren vil behøve forståelse og kunnskap som kan benyttes pedagogisk og bør rette fokuset mot elevens behov, interesser og sterke sider enn svakheter hos eleven. Når det gjelder inkludering, er det også viktig at miljøet tilpasser seg den enkelte elevs behov og forutsetninger. Gode læringsmiljø vil sette pris på forskjeller og ulikheter blant elevene. For å føle seg som en deltaker i det faglige og sosiale fellesskapet, er det viktig at elevene opplever å bli anerkjent og

verdsatt. Det er også viktig at skolen og lærerne følger opp sitt klare ansvar i forhold til elevenes tilhørighet i fellesskapet. Det skal arbeides for gode sosiale miljøer, hvor ingen elever blir utestengt. Dersom det oppstår problemer i forbindelse med utestengelse og mobbing, skal lærere og skoleledere gripe inn (Nordahl, 2010). I tillegg vil det ved hjelp av positiv fokusering i arbeidet oppstå muligheter for elever til å føle seg inkludert i fellesskapet (Befring, 2014). Dersom gode relasjoner mellom lærere og elever skal utvikle seg, er det en forutsetning med et visst antall jevnlig interaksjon. Det trenger ikke bare være i undervisningen. Det er også mulig for lærere å bli kjent med elevene på flere måter enn som vanlig i undervisningen. Dette kan være på en tur, i andre fag eller aktiviteter hvor elevene får vist fram andre sider av seg selv. Elevene kan også oppleve at de blir bedre kjent med læreren og får et annet inntrykk av han eller hun i slike situasjoner (Drugli, 2012). I en dansk studie (von Seelen, 2012) kommer det fram at mulighetene for kvalitet bygger på fem innsikter om meningsforhandling i det sosiale miljøet i kroppsøvingsfaget. Disse fem innsiktene er lærerens begrensende innflytelse på klassens praksis når de tingliggjorte normer og verdier ikke stemmer overens med lærerens praksis, lærernes oppmerksomhet på bruk av deltagelse fremfor tingliggjørelse i meningsforhandlingen, deltagelse og tingliggjørelsens rolle i samme prosess, hvilke elever som dominerer meningsforhandlingen når lærer ikke er til stede og forhandlinger av mening i løpet av en leksjon. Det kan i forbindelse med dette vurderes å benytte seg av ti strategier for å inkludere spesielt kroppsøvingsusikre elever. Eksempler på strategier er: fokusere på taktiske og tekniske elementer, og ikke bare på å vinne, læreren må synliggjøre verdiene i undervisningen for elevene, dele inn elevene etter nivå, alle bør få oppleve å være gode i noe ved å variere aktivitetene, gi tydelige instruksjoner og individuelle tilbakemeldinger til elevene, sørge for at elevene får medbestemmelse og ha alternative aktiviteter i undervisningen.

3. Metode

For å undersøke problemstillingen, ble det brukt data fra 26 forskningsintervju fra samme ungdomsskole. Det ble også inkludert spørsmål om elevenes aktiviteter og interesser på fritiden og i kroppsøvfingsfaget, og hvilke innvirkninger dette har på relasjonen til kroppsøvfingslæreren. Det ble rekruttert både jenter og gutter blant informantene, slik at de innsamlede dataene ville representere elever med muligens ulike aktiviteter og interesser på fritiden og i kroppsøvfingsfaget. Det var to kriterier for at elevene kunne delta; De gikk i 10. trinn og deltok i kroppsøvfingsundervisningen. Det var ønskelig at elevene hadde aktiviteter eller interesser på fritiden. Det var tilfeldig kjønnsfordeling blant lærerne ettersom grunnlaget for å bli valgt ut var at de underviste en eller flere elever blant informantene i kroppsøvfingsfaget. 22 elever, 14 gutter og 8 jenter, og 4 kroppsøvfingslærere, 2 menn og 2 kvinner, deltok i intervjuene. På fritiden drev 17 elever med fotball, 1 med friidrett, 7 med håndball, 1 med skyting på blink, 7 med treningssenter og 1 med turn. Flere av elevene drev med to eller tre aktiviteter. Jeg valgte å gjennomføre kvalitative forskningsintervju fordi jeg ønsket å forstå sider av intervjupersonens dagligliv i kroppsøvfingsfaget ut ifra hans eller hennes eget perspektiv (Brinkmann & Kvale, 2015). Jeg valgte å benytte meg av to informantgrupper fordi det var hensiktsmessig med tanke på å belyse hvordan lærere og elever beskriver og opplever lærer-elevrelasjonen fra sitt perspektiv (Dalen, 2011), og hvordan elevens trivsel og læring, og lærerens undervisningskvalitet blir fremmet i kroppsøvfingsfaget. I intervjuene med elevene svarte de på spørsmål om sine aktiviteter og interesser på fritiden og i kroppsøvfingsfaget, og relasjonen til kroppsøvfingslæreren. I intervjuene med lærerne svarte de på spørsmål knyttet til ulike aktiviteter i kroppsøvfingstimen og lærer-elevrelasjonen. Det ble gjennomført et prøveintervju med intervjuguiden for elever. Denne eleven gikk også i 10. trinn og deltok i kroppsøvfingsfaget. Intervjuguiden for lærere ble diskutert og gjennomgått på forhånd med veileder. Det ble gjennomført små endringer av intervjuguidene på bakgrunn av tilbakemeldinger om gjentakende oppfølgingsspørsmål.

Jeg brukte fenomenologiske prinsipper når jeg gjennomførte og analyserte intervjudataene. Innenfor kvalitativ forskning er fenomenologi mer et bestemt begrep for å forstå sosiale fenomener ut fra aktørens egne perspektiver og beskrive informantenes opplevelser av verden, ut fra den forståelse at det er menneskers oppfattelser som er den virkelige virkeligheten (Brinkmann & Kvale, 2015). I min studie var jeg interessert i muligheten og strukturen til

fenomenalitet i de 22 elevenes og 4 lærernes opplevelser av relasjonelle forhold som fremmet trivsel, læring og undervisningskvalitet.

3.1 Datainnsamling

Intervjuene ble gjennomført i andre halvdel av det siste året på ungdomsskolen. Det ble ansett som hensiktsmessig å gjennomføre intervjuene i kjente lokaler for informantene på skolen, slik at de følte en trygghet under intervjuet og med tanke på planlegging og tidsbruk (Brinkmann & Kvale, 2015). Etter informantene hadde gitt uttrykk for ønske om å delta, fikk de utdelt et informasjonsskriv og samtykkeskjema (vedlegg 1) som skulle returneres med signatur. Det ble også utdelt informasjonsskriv og samtykkeskjema (vedlegg 2) til elevene som skulle returneres med deres og eventuelt foresattes signatur. Det var også mulighet å få tilsendt intervjuguide på forhånd av intervjuet, både for kroppsøvlingslærere (vedlegg 3) og elever (vedlegg 4). Spørsmålene ble organisert i to semistrukturert intervjuguider (Brinkmann & Kvale, 2015), en for elevene og en for lærerne, hvor temaet for lærer-elevrelasjonen ble hevet og belyst under temaene: "elevenes interesser i kroppsøvlingsfaget og fritiden" og "relasjon". Det startet innledningsvis med å klargjøre formålet med prosjektet og gjennomgå samtykkeskjemaet med informantene. Det ble repetert forskningsmessige og etiske forhold før intervjuet startet, som anonymitet og retten til å trekke seg uten å oppgi grunn. For å sjekke dataene under intervjuet, ble informantene spurt om det var noe de ønsket å snakke mer om, om de hadde kommet på noe mer underveis eller om de ønsket å legge til noe. Denne formen for datakontroll ble gjennomført etter det første temaet av intervjuet og på slutten av intervjuet. Det var kun en lærer som ønsket å legge til noe på slutten av intervjuet. Etter det første temaet fikk de også spørsmål om hvordan de syntes intervjuet hadde gått så langt. Intervjuene varte fra 9-25 min for elevene og fra 18-34 min for lærere. Intervjuene ble spilt inn ved hjelp av Olympus Digital Voice Recorder WS-853. Dette sikret fullt fokus på informanten under intervjuet, samtidig som all relevant data fra intervjuene ble tatt opp og lagret. Norsk senter for forskningsdata (NSD) ble varslet om studien og godkjente datainnsamlingen og analysen (vedlegg 5).

3.2 Dataanalyse

Transkripsjonene av intervjuene ble skrevet og analysert ved hjelp av NVivo 12, noe som bidro til å strukturere de analytiske funnene. Deretter ble transkripsjonene lest gjennom gjentatte ganger og kategoriseringer ble etablert under lesingen i henhold til tolkninger av uttalelsene fra

elevene og lærerne. Alle sitater som var av interesse ble fremhevet og samlet i et dokument for å senere kunne identifiseres som interessante eller signifikante (Hastie & Glotova, 2012). Datamaterialet ble komprimert ved å ta utdrag av sitater og korte uttalelser fra transkripsjonene og samle de sammen i de samme analyseenhetene, som er basert på spørsmålene fra intervjuguidene (Brinkmann & Kvale, 2015). Jeg bestemte meg for å analysere data ved bruk av "tema". Dette betyr at temaene er genert fra datamaterialet mitt og blir en konstruksjon av forskeren, altså meg selv. Det er viktig å nevne at temaene ikke dukker opp av seg selv, men de er heller kreasjoner av forskeren og mine tolkninger av tilgjengelige data (Hastie & Glotova, 2012). Den første fasen av kategoriseringen besto av å kode kategoriene under generelle hovedtema for å få bedre oversikt i datamaterialet mitt (Brinkmann & Kvale, 2015). Deretter tolket jeg lærer- og elevuttalelser som var relevante for relasjonelle forhold som fremmer læring og trivsel, og sortere intervjudataene i de tre analytiske områdene "emosjoner", "sosialt samspill" og "pedagogiske forhold". Jeg jobbet videre med uttalelser og sitater i "emosjoner"-feltet og utviklet dette konseptet mer detaljert for å forstå hvordan dette fremmet elevens trivsel og læring. Deretter jobbet jeg videre på samme måte med å analysere utsagn og sitater innenfor "sosialt samspill" og "pedagogiske forhold", og beskrive disse konseptene mer detaljert. Til slutt fokuserte jeg på hvordan intervjudataene under "emosjoner", "sosialt samspill" og "pedagogiske forhold" belyser hvordan de relasjonelle forholdene kunne skape god undervisningskvalitet hos læreren.

Transkripsjonene av intervjuene ble sendt til informantene, slik at de fikk muligheten til å gi tilbakemelding hvis de fant utsagn eller meninger de ønsket å rette, legge til eller fjerne. Det var ingen elever eller lærere som ga tilbakemelding på at de ønsket å gjøre endringer, komme med nye innspill eller få noe fjernet fra transkripsjonen. Elevene og lærerne er presentert med fiktive navn i denne studien. Elevene i denne studien går under navnene; Anders, Brage, Didrik, Eirik, Elise, Fredrik, Helle, Jonas, Julie, Kristoffer, Martin, Marie, Mathilde, Markus, Nora, Peder, Petter, Sandra, Sondre, Stina, Trygve og Ulrik. Lærerne i denne studien går under navnene; Hilde, Håvard, Ove og Pernille.

4. Resultater og diskusjon

Analysen førte meg fram til tre hovedtemaer knyttet til relasjonelle forhold som fremmer trivsel og læring hos eleven og samtidig god undervisningskvalitet hos læreren; emosjoner, sosialt samspill og pedagogiske forhold. Analysen vil bli presentert og diskutert nærmere under.

4.1 Emosjoner

Analysen av resultatene viser at lærerne anerkjente elevene, som var sentralt for elevenes læring og trivsel sammen med læreren. I tillegg var det sentralt at lærerne klarte å vise elevene omsorg når de hadde behov for det, slik at elevene klarte å rette fokuset mot undervisningen og lærerens undervisningskvalitet ble fremmet. Det ble også funnet at elevene måtte føle trygghet til læreren og i undervisningen for å få et bedre utgangspunkt for å lære.

4.1.1 Anerkjennelse

Ganske mange av elevene rapporterte at de ble anerkjent av læreren. Selv om elevene ble anerkjent på ulike måter, opplevde elevene anerkjennelsen på en betydningsfull og positiv måte. Ifølge elevene ble de anerkjent når læreren så eleven i løpet av undervisningen, ga positive kommentarer og tilbakemeldinger, viste forståelse og oppmuntret eleven. For eksempel uttalte Didrik at læreren la merke til at han inkluderte de andre elevene som ikke var så gode i fotball og lot de få prøve seg. Didrik følte seg ganske glad etterpå og la til at "jeg blir litt mer stolt av det". Julie følte seg sett av læreren gjennom forståelse for at det eleven klarte å gjennomføre var det beste eleven klarte å gjennomføre, uansett om man tok 10 eller 100 push ups. Stina delte også denne oppfattelsen av at læreren var veldig flink på dette. Hun uttalte at "han er veldig flink til å se at du ikke er på det nivået og det er greit liksom, bare så lenge du øver". Læreren Håvard bekreftet at det var viktig å gi en slik tilbakemelding til elevene og "trygge de på at gjør ditt beste. Jeg ser deg. Jeg ser når du har stått på og gjort ditt beste". Hilde, en annen av lærerne, uttalte at kroppsøvfingsfaget kunne være en vanskelig arena for en del elever, men gjennom respekt for det de klarte å få til og den de var så var det større sjanse for at de deltok på mer av undervisningen. Mathilde fortalte at det ofte var vanskelig å trives i kroppsøvfingsfaget fordi hun ikke var fornøyd med "hvor fort jeg blir sliten fordi jeg føler jeg blir fortere sliten enn alle andre, hvordan jeg ser ut i treningsklær og litt sånne ting". Hun hadde pusteproblemer, som hun ikke hadde fortalt om til læreren, men hun la til at hun egentlig burde fortalt det. Ved spørsmål

om læreren kunne gjøre noe for å skape bedre trivsel for henne, svarte hun: "Nei, jeg tror egentlig ikke det". Det var heller de andre elevene i klassen som påvirket trivselen hennes. "Det er litt sånn om de snakker med meg eller om de later som jeg ikke er der", forklarte hun.

Noen av elevene trakk fram hvordan positive tilbakemeldinger ga de en følelse av anerkjennelse fra læreren. Jonas rapporterte at læreren ofte samlet elevene etter gymtimen og snakket om hvordan kroppsøvingstimen hadde vært og hva som var bra. Hilde startet timene sine ved å fortelle hva de skulle gjøre og eventuelt oppmuntre elevene før aktiviteter de ikke likte. Hun respekterte at noen ganger uttrykte elevene at de hatet det og det, men hun oppmuntret de ved å si: "Nå vet jeg at det er noen som synes at dette er kjempeskummelt og vanskelig. Jeg tvinger ingen til å gjøre alle øvelsene, men jeg har lyst til at alle skal gjøre sitt beste". Hun jobbet med å være positiv gjennom hele timen, oppmuntre elevene og gi de tilbakemeldinger, mest mulig positive. Og til slutt samlet hun elevene til en oppsummering eller "takk for timen". Elise beskrev en følelse av "yes, jeg greide det" når læreren ga tilbakemelding på at hun hadde jobbet bra. Hun uttrykte at hvis man mottok en positiv tilbakemelding, så ble det en bedre kroppsøvingstime. Dersom hun mottok en negativ tilbakemelding, kunne hun føle at hun skulle gjort det annerledes. Men ettersom hun fikk en ny oppgave å gjennomføre, skiftet følelsen over til "okei, nå skal jeg få til den i stedet for". Etter Sandra og en annen elev hadde gjennomført en kroppsøvingstime med basistrening, ble de stoppet av læreren for å gå gjennom økten og forklare hvordan de syntes økten hadde gått. Læreren ga sine tilbakemeldinger og syntes basisøkten var veldig bra. I tillegg hadde de fått tilbakemeldinger fra klassen på lærerens initiativ. Det at elevene fikk ganske positive tilbakemeldinger fra læreren og klassen gjorde at de satt igjen med følelsen; "Da følte vi at vi hadde gjort noe bra". Læreren Håvard sa: "Det ligger mye i at du er til stede og gir positive tilbakemeldinger". Han poengterte at man ikke bare skulle si "bra", men fortelle eleven hva som var bra og hva som kunne jobbes videre med. Han nevnte også hvordan man kunne benytte seg av anerkjennelse hos elever man har i flere fag, men som ikke er like sterke i alle fagene. Han forklarte at ved å gi veldig mye skryt og positive tilbakemeldinger i kroppsøvingfaget til elever som strever litt i klasserommet, spilte man på det de var gode til, som var en kjempefordel. Hilde nevnte at man kunne ha noen elever i klassen som utfordret deg litt i forhold til oppførsel eller ikke gjorde som de fikk beskjed om. Da passet hun på å være raskt bortpå de når de gjorde som de skulle og kommenterte "supert, bra jobba! Denne økten ble bra fordi jeg så at du har tatt i, jeg ser at du er varm". Hun forklarte at hun var en person som ikke var redd for å gi elevene et klapp på skulderen, se de i øynene og gi positive tilbakemeldinger, og dermed prøvde å være tett på elevene, så lenge de var komfortable. Nora

uttalte at positive tilbakemeldinger og et smil fra læreren når elevene var slitne og holdt på å gi seg påvirket "slik at vi får lyst til å fortsette". Hilde tok opp viktigheten av å ha god tid slik at hun fikk muligheten til å veilede, støtte og se flere i løpet av kroppsøvingsundervisningen. Dette gjorde det mulig å dele opp økten i forskjellige aktiviteter og elevene fikk flere sjanser til å få vist styrken sin på et eller annet vis. Hvis hun begynte med en aktivitet som noen elever ikke liker, kunne hun avslutte med en aktivitet som de igjen syntes er okei, slik at de forhåpentligvis fikk en god opplevelse.

4.1.2 Omsorg

Ove beskrev seg selv som en engasjert lærer ved å bry seg om elevene, prøve å ha tid til alle elevene og stilte opp når elevene hadde behov for å snakke om hvorfor de ikke kunne være med i kroppsøvingsundervisningen eller hadde vondt/skader. Læreren Håvard nevnte også viktigheten av å bry seg om eleven og tørre å stille spørsmål dersom eleven meldte seg ut av aktiviteten, man følte at eleven bar på noe eller det var noe man burde vite mer om. Flere av elevene fortalte om hvor viktig det var at læreren viste forståelse og omsorg når de sa at de ikke kunne delta i undervisningen. Mathilde uttalte at det var en gang hun kom sent til undervisningen og var lei seg. Læreren valgte å ta seg tid til å snakke med henne om situasjonen. Hun fortalte at "jeg har jo alltid tenkt at han er veldig snill og hyggelig, så det ble forsterket ved at han gjorde det han gjorde da, at han tok hensyn til det". Hun trengte ikke å være med, men læreren hadde satt pris på dersom han trengte hjelp til noe, at hun hjalp til. Elevene satte særlig pris på å bli møtt med forståelse og omsorg dersom de ikke kunne delta på grunn av skader. Helle uttrykte at "da trenger du ikke være redd for at du skal dra til gymtimen mens du er skadet og må fortsette på en måte, slik at det kan bli en større skade". Hun så på læreren sin som en god lærer som faktisk klarte å forstå og "man savner faktisk læreren sin" når man har studenter eller andre lærere i undervisningen. Julie har også opplevd at læreren viste omsorg og forståelse når hun ikke kunne være med i kroppsøvingstimen på grunn av skader. Læreren hadde et eget program til henne og dermed følte hun at "han bryr seg og ikke bare blir oppgitt over at jeg ikke kan være med". Markus opplevde at læreren hans tok han på alvor når han sa fra at han hadde vondt i foten under en skidag og tilbydde seg å kjøre han bortover. Markus tenkte at læreren var "snill og forstående for han kanskje har hatt det selv". Stina poengterte at det var "veldig viktig at du som elev også sier fra om ting, slik at han vet hva han skal se på". Det var mange ulike måter lærerne viste omsorg for elevene. Når Hilde la merke til elever som meldte seg ut av en aktivitet, gikk hun bort og spurte "har det skjedd noe? Er du ikke i form?" eller "prøv å

bli med". Sondre hadde lagt merke til at læreren spurte de om hvordan de syntes andre elever hadde det fordi det var vanskelig for en lærer å følge med på 30 elever samtidig. Dette ga han inntrykk av at læreren brydde seg hele tiden og var veldig omtenkksom. Jonas følte at læreren hans brydde seg om han etter de hadde en samtale om da han så på håndball-EM i Stockholm.

4.1.3 Trygghet

Det var flere av elevene som fortalte at det var viktig at de kunne snakke med læreren sin om alt mulig og spørre om ting. Stina var en av elevene som sa: "Det er bare en følelse som du får av at du kan snakke med han". Hun nevnte også at det bare var hun som hadde spurt om å ha en kroppsøvingstime i klassen. Hun begrunnet dette med at kanskje hun var "mer trygg på kroppsøving og personligheten min". I tillegg forklarte Stina at hun likte læreren sin humor, en sånn humor der du ikke tror på han. Dette hadde gjort henne mer trygg på han, slik at hun tenkte at hun kunne snakke med han om det meste. Hun la til at "det er jo sjeldent du finner slike lærere. Jeg har to stykker, kanskje tre". Alle lærerne snakket også om hvor viktig det var at elevene følte seg trygge når de var på skolen. Ove beskrev det på denne måten: "Vi er en tillitsperson til dem, en person de kan stole på, en person de kan komme og prate med, som de føler at vi alltid skal støtte opp om dem" og la til at tilliten måtte de ta godt vare på. Pernille snakket om gjentatte samtaler, der man viste at eleven hadde en trygg svære og kunne prate ærlig uten å være redd for at det kom videre. Hun nevnte også om hvordan de hadde jobbet for å gjøre elevene tryggere på hverandre. Relasjonsaktiviteter, teambuildingaktiviteter og forskjellige grupper på tvers over de små klikkene i klassen hadde hjulpet elevene til å bygge bånd. Det ble nevnt flere ganger at kroppsøvfingsfaget gjerne var litt utrygt eller at ikke alle elever likte kroppsøvfingsfaget. Læreren Håvard snakket om hvordan læreren kan være en del av det trygge for elevene når de vet at "læreren kjenner meg". Hilde snakket om hvordan hun støttet og hjalp elever som følte seg utrygge i aktiviteter. Hun viste noen helt enkle måter å gjennomføre øvelsen eller lånte andre elever og viste hvordan hun støtte denne eleven for eksempel gjennom en baklengsrulle. Men hun poengterte at det fantes elever som slet med angst og man skulle ikke pushe de for langt. Når både lærere og elever snakket om trygghet eller å være trygg ble blant annet flere fag nevnt som en faktor. Læreren Håvard hadde tro på at "en og samme lærer er en trygghet". Her ble det poengtert at på ungdomsskolen var eleven sårbar og gikk igjennom en ganske stor forandring og utvikling. Det var en god ting med kontinuitet, slik at en lærer kunne undervise i flere fag og være tett tilknyttet klassen. I tillegg kunne det være en fordel med både en mann og en dame som lærere, slik at elevene kunne "finne litt ut av hvem de ønsker å ta opp ting som er vanskelige" ettersom man er ulik som person og kjønn.

Elise følte at å ha læreren i flere fag førte til at hun ble mer trygg på læreren. Med dette mente hun at "kanskje at du tør å spørre mer i timene hvis du kjenner læreren fra før av og du tør å prøve nye ting og sånt i gym".

4.1.4 Diskusjon av anerkjennelse, omsorg og trygghet

Analysen viser at elevene mottok anerkjennelse fra lærerne i undervisningen og lærerne forsto viktigheten ved å anerkjenne elevene for å øke sannsynligheten for deltakelse i undervisningen. Dette samsvarer med Drugli (2012) som viser til sammenhengen mellom anerkjennelsen eleven mottar fra læreren og elevens læring. Didrik fortalte at anerkjennelsen han mottok av læreren fikk han til å føle seg stolt, mens Julie og Stina fortalte at læreren anerkjente de uansett deres nivå i kroppsøvingsfaget, som vil føre til likeverd, tillit og respekt. Læreren Hilde belyste også at det var viktig å respektere elevene (Drugli, 2012). Jonas, Elise og Sandra ble anerkjent ved å få positive tilbakemeldinger, spørsmål om hvordan elevene har det eller bli sett og verdsatt etter å gjennomført en kroppsøvingstime som samsvarer med funn fra tidligere forskning (Krane et al., 2017; Lyngstad et al., 2017). Det blir dermed også lagt til rette for læring fordi Sandra og en annen elev mottok tilbakemeldinger fra medelevene i klassen (Chng & Lund, 2018). Læreren Hilde fortalte at hun benyttet seg av konstruktive tilbakemeldinger og positive kommentarer mot elever som kunne ha utfordrende atferd i løpet av undervisningen når de skulle gjennomføre beskjeder de hadde fått. Dette er i samsvar med tidligere forskning som viser at positiv atferdsstøtte kan legge til rette for atferd som fremmer læringsprosessen (Buchanan et al., 2013). Dette viser god klasseledelse av Hilde, som ønsker å fremme orden i klasserommet. Hun viser også at hun er klar over kroppslige utfordringer, som kan påvirke elevens sjanse til å få vist styrken sin, ved at hun legger til rette for ulike aktiviteter i løpet av samme undervisning (Nilsen & Blömeke, 2018). Hilde utøver også klarhet både ved å ha en god start på undervisningen og informere elevene om det faglige innholdet (Rønholt et al., 2007), og samle elevene på slutten av timen for en oppsummering, noe som bidrar til god undervisningskvalitet (Nilsen & Blömeke, 2018). Nordahl (2010) belyser hvordan det skapes muligheter for å se eleven ved å være en lærer som er grunnleggende elevsentrert i undervisningen og annen kommunikasjon med eleven. Analysen viser at elevene ble sett gjennom anerkjennelse ved et klapp på skulderen, motta ros og få kommentarer eller spørsmål om deres aktiviteter på fritiden. I analysen kommer det særlig fram viktigheten av at læreren følger med og interesserer seg i elevenes interesser. For eksempel når læreren til Jonas viste interesse for at han hadde vært i Stockholm og sett på håndball-EM, følte han at læreren brydde seg om han. Dette kan sees på

som at læreren ønsker å gå et skritt nærmere eleven for å etablere sterke relasjoner ettersom å bli sett og samtidig verdsatt er den sterkeste anerkjennelsen man kan gi eleven (Spurkeland, 2011).

Analysen utdyper funn fra tidligere forskning som viser at læreren kan vise eleven omsorg ved å gi komplimenter, ivareta eleven ved skader, vise gjennomføring av ulike ferdigheter (Larson, 2006), skape et inkluderende og aksepterende miljø, styrke eleven ved å støtte elevens utvikling (Gano-Overway & Guivernau, 2014) og implementere omsorgsfulle undervisningsstrategier, for eksempel å gjøre "de små tingene" (Moen, et al., 2020). Disse funnene belyser hvordan omsorg vil være med å utvikle gode relasjoner mellom lærer og elev. Elevene trakk fram at de ble møtt av aksepterende og respektfulle lærere når de ikke kunne delta på grunn av skade og følte seg trygge på at læreren ville vise forståelse. Helle forklarte at hun savnet læreren sin når han ikke var til stede i undervisningen fordi han var en forståelsesfull og god lærer. Drugli (2012) trekker også fram at lærere som er aksepterende og respektfulle rundt elevene vil fremme en trygg tilknytning. Når læreren velger å vise omsorg ovenfor elever som har skader og tilbyr dem egne programmer å gjennomføre i undervisningen, vil læreren ifølge von Seelens (2012) strategier for inkludering gi elevene et bedre utgangspunkt ved å tilby alternative aktiviteter. Situasjonen med Mathilde kan belyses ut ifra Drugli (2012) som påpeker viktigheten av å møte elevens emosjonelle behov før eleven kan rette fokuset sitt mot læring og undervisning. Mathilde var lei seg når hun møtte opp til undervisningen, men hun ble møtt av en støttende lærer som viste henne forståelse og omsorg. Dette vil gi Mathilde et bedre utgangspunkt for å lære. Mathilde sitt inntrykk av læreren ble også forsterket ved at han tok hensyn til hennes situasjon og gjorde et tiltak for henne (Weidong, 2015), slik at det kan tenkes at relasjonen mellom Mathilde og læreren utviklet seg positivt. Spurkeland (2011) belyser også dette ettersom eleven behøver å ha en positiv relasjon til læreren for å åpne sitt lærende sinn. Læreren vil kunne øke undervisningskvaliteten ved å være en støttende lærer som viser omsorg ovenfor elevene (Nilsen & Blömeke, 2018), som for eksempel når Hilde merker at elever melder seg ut av undervisningen og spør de om det har skjedd noe eller når den omtenkssomme læreren til Sondre spør noen elever om hvordan andre elever i klassen har det. Mathilde fortalte om kroppslige utfordringer, som påvirket hennes trivsel og undervisningskvalitet i kroppsøvingfaget. Læreren burde benytte seg av strategien "å dele inn elevene etter nivå" for å inkludere spesielt kroppsøvingusikre elever (von Seelen, 2012), slik at Mathilde føler seg bedre inkludert i klassen og undervisningskvaliteten kan øke. Dressel (2020) fant at elever som ikke føler seg trygge i klassemiljøet ikke vil være i stand til å lære. Dette funnet støttes av Drugli

(2012) som sier at elever som føler seg trygge vil ha bedre utgangspunkt til å lære og utvikle seg i skolen. Det er dermed viktig at skolen og læreren arbeider for å sikre at elevene opplever trygghet. Trygghet beskrives som grunnlaget for positive forhold mellom lærer og elev, og læreren kan skape trygghet for elevene ved å erkjenne deres individuelle behov (Krane et al., 2016), som når Hilde støttet elever som var utrygge i noen aktiviteter eller Pernille som viste at elever kunne snakke åpent og ærlig med henne. Når elevene mottar anerkjennelse på ulike måter, som et klapp på skulderen fra Hilde, skryt og positive tilbakemeldinger fra Håvard, vil dette danne grunnlaget for en trygg lærings situasjon (Befring, 2014). Stina fortalte at humor og latter mellom henne og læreren hadde gjort henne mer trygg på læreren, slik at hun tenkte at hun kunne snakke med han om det meste. Dette kan belyses ut ifra Drugli (2012) som påpeker at å benytte seg av humor vil kunne danne en god ramme for god kommunikasjon mellom lærer og elev. Analysen viser at å ha samme lærer i flere fag bidrar til at elevene blir bedre kjent med læreren og blir dermed mer trygg på læreren. Å ha samme lærer i flere fag førte til at Elise ble mer trygg på læreren og at hun dermed turte å prøve nye ting og spørre mer i undervisningen. Når læreren Håvard har kontinuitet med elevene ved å undervise i flere fag og være tett tilknyttet klassen, er det bedre forutsetninger for gode relasjoner ved flere jevnlig interaksjoner mellom lærer og elev (Drugli, 2012).

4.2 Sosialt samspill

Analysen av resultatene viser at lærerne jobbet bevisst for å inkludere elevene, som samsvarer med elevenes beskrivelser av å være godt inkludert i undervisningen. Elevene trivdes i undervisningen og hadde et bedre utgangspunkt for å lære. I tillegg var det sentralt at elevene følte seg som deltakere i fellesskapet. Det ble også funnet at den vennskapelige tonen mellom lærer og elev hadde mye å si for elevenes trivsel og læring i kroppsøvningsfaget.

4.2.1 Sosial inkludering

Flere av lærerne snakket om hvordan de inkluderte elever i kroppsøvningsfaget. Dette handlet blant annet om å forebygge utestenging, ikke akseptere at elever ikke deltar i undervisningen og et godt klassemiljø. Pernille fortalte at lærerne kunne ta ut en gruppe elever for å snakke om hvordan de kunne bidra til at elever som trenger litt ekstra hensyn ble inkludert. "Jeg håper og tror at det er positivt, at de opplever det positivt og synes det er greit", forklarte hun. Hun hadde ikke fått noen dårlige tilbakemeldinger og beskrev klassen sin som en sympatisk gjeng. Håvard

fortalte at han ikke godtok at elever meldte seg ut og så på undervisningen i stedet. "Man skal delta, men man deltar med ulike tilganger til timen", sa han. Han forklarte videre at elevene skulle ha med tøy fordi det var mange muligheter til å drive alternativt i kroppsøvningsfaget. Hilde fokuserte på aktiviteter gjennom lek og tenkte at det viktigste var at elevene skulle ha det gøy i kroppsøvningsundervisningen. Hun fortalte om elever som ønsket fotball, slik at de kunne vise seg frem, men hun sa til dem: "Dette er kroppsøving. Dette er ikke fotballtrening". Hun ønsket ikke ensprete aktiviteter på spesielle felt, men aktiviteter som alle kunne mestre og fikk alle inkludert. Hun snakket også om hvordan klassemiljøet ble påvirket dersom elevene var opptatt av å inkludere hverandre på en god måte. Hun pleide å si til elevene: "Det er ikke om å gjøre og vinne dette her eller om å være best, men å få vist deg selv på det beste og ivare ta de andre og oppmuntre de andre". Mange av elevene fortalte også om hvordan de opplevde inkludering fra lærerens side i kroppsøvningsfaget. Fredrik fortalte at læreren tok med alle, slik at de kunne bli nærmere og bedre kjent. Markus uttalte at læreren inkluderte alle sammen og sa at de gjorde en bra jobb. Brage fortalte at i løpet av en uke passet læreren på å ha en liten "small talk" med alle i timene. Dette syntes han var bra fordi da kunne læreren gi de noen tips i faget. Elevene opplevde også at læreren benyttet seg av de for å inkludere andre elever. Peder fortalte at læreren kunne si sentre til en annen elev og "prøv å inkludere alle på laget". Han viste at dette også trakk karakteren opp. Sondre uttalte at læreren "bruker andre elever til å snakke med sin kamerat eller den personen til å få det til å synes at det er artigere, og inkludert".

4.3.2 Fellesskapsfølelse

Flere av lærerne snakket om hvordan man kunne skape en følelse av fellesskap i kroppsøvningsundervisningen. Pernille fortalte at de skapte et godt miljø og gode relasjoner i klassen ved hjelp av teambuildingoppgaver. Dette var mye tilfellet i starten, men ikke så mye lengre nå ettersom både klassen kjente hverandre og læreren kjente elevene så godt. Håvard nevnte deltagelse som en viktig måte å være med på relasjonen. Han nevnte videre at veldig mange elever var aktive på fritiden og at man burde legge inn en innsats for å interessere seg, spørre litt om hvordan det gikk og følge opp så godt man klarte. Ha la til at "hvis de har spilt kamp, så kan man gjerne spørre etter helgen hvordan det gikk. Da er det jo fordel å kjenne de godt". Han fortalte også hvordan han kunne fleipe litt med dem, for så å heve stemmen og fikk respons. Dette var relevant i klassen til Hilde også. Hun tullet og tøyset med dem, men kunne også være litt sånn "nå forventer jeg at dere tar i, skikkelig jobbing". Videre snakket Håvard om hvordan han trodde en klasse hadde godt av å være sammen i aktivitet og at

kroppsøvningsfaget bidro til gode relasjoner. "Man senker skuldrene ofte i kroppsøvningsfaget. Man ser at gjennom lek og spill kan man ha det artig sammen", la han til. Noen av elevene fortalte om at det å ha det artig og gøy sammen i kroppsøvningsundervisningen var med på å styrke klassen. Brage fortalte at de alltid hadde det artig i timene. Sandra snakket om at hun syntes det var greit å være i gymtimene siden klassen hennes var en ganske sammen spleiset gjeng. "Vi har det bra sammen og da er det jo bedre å ha gymmen sammen også" begrunnet hun dette med. Stina uttalte at hun ikke var noe redd for å dumme seg ut foran klassen, ettersom det var en god klasse som gjorde det meste med latter. Julie fortalte at klassen kunne flire litt av hverandre og hadde det gøy sammen, men ved spørsmål om læreren påvirket trivselen hennes svarte hun: "Jeg vet ikke om det har så mye med læreren å gjøre egentlig. Men jeg har ikke noe negativt inntrykk og det hjelper jo". Det ikke var så mye konkurranseinstinkt i klassen, slik at ingen ble sure på hverandre dersom de mislyktes og "det har jo kanskje litt med læreren å gjøre også", la hun til. Jonas fortalte også at læreren ikke hadde så spesiell påvirkning på trivselen hans. "Det kommer mer an på hva vi skal gjøre. Læreren står mest å ser på, så egentlig så er det ikke så stor påvirkning på det", begrunnet han.

4.2.3 Vennskapelig tone

To av lærerne, Pernille og Håvard, snakket om hvordan påvirkning det å kjenne elevene godt hadde på kroppsøvningsundervisningen. Pernille fortalte at hun ikke opplevde noe problematikk i undervisningen fordi hun kun hadde sin egen klasse. Elevene kjente henne så godt og hun kjente de så godt. Håvard snakket om hvordan han benyttet seg av elever til å vise øvelser. Det var mulig fordi han etter hvert kjente elevene ganske godt og visste hvem han kunne bruke. "Jeg tror de vet hvor de har meg etter godt to og halvt år. Det tror jeg betyr litt for dem", la han til. Hilde fortalte om betydningen av god kjemi med elevene. Hun fortalte om elever som både åpnet seg og bydde mye mer på seg selv. I tillegg når hun ble kjent med elevene, "så vet du hva styrkene og svakhetene er, så du vet hvilke knapper du skal trykke på for å få de på". Flere av elevene snakket om hvor viktig det var med humor, at man kjente hverandre og kunne ha samtaler, både i og utenfor kroppsøvningsundervisningen. Kristoffer fortalte at han hadde hatt læreren sin i tre år og dermed var det blitt veldig lett å snakke med han. "Jeg kjenner han ganske godt, så det er ikke noe problem", sa han. Sondre uttalte at "det hjelper å kjenne hverandre". Han og læreren kunne snakke om idrett som begge var interessert i, om hva de likte og ikke likte å gjøre. Anders fortalte at læreren kunne komme bort til han og kompisene under matpausen og ha en samtale med alle sammen rundt bordet. Noen ganger var de som gikk bort

til læreren dersom de lurte på hva planen for kroppsøvingstimen var eller noe slikt. Han trodde at det kunne ha noe å si for forholdet til læreren og la til at "det er bra at man kan ha en sånn samtale uten å tenke at det er en lærer". Brage fortalte også hvordan slike samtaler utenfor kroppsøvingen påvirket forholdet til læreren. Læreren hadde snakket med han under en skidag og hadde spurt om prøvemuntlig. Dette gjorde til at han følte seg bra og trodde at læreren spurte om dette "for å vite hva jeg ville komme opp i og vite mine interesser kanskje". Læreren Ove var også klar over at å treffe elevene utenfor undervisningen, for eksempel i håndball- eller turnhallen, fremmet relasjonen til elevene. "Så jeg tror nok at det blir en litt annen relasjon når det på en måte blir litt fritid. Det skjer noe når du er i hallen som privatperson merker jeg, så man bygger relasjon på det", sa han. Stina kunne også ha samtaler med læreren i gangen, hvis det var noe å snakke om, men det var samtalene i timene med humor og latter som hun satte mest pris på. Læreren hadde en humor hvor det var vanskelig å vite om han tullet med deg fordi han var så seriøs hele tiden. Det var generelt slike øyeblikk og humoren hans hun likte ved han. Kristoffer nevnte at læreren var litt mer tullete en til en, litt mindre seriøs, men at det var "jo en bra ting på en måte". Martin uttalte at det fungerte veldig greit i kroppsøvingstimen fordi læreren "har litt humor og kan tulle litt med oss". Han fortalte også at fordi læreren hadde "begynt å kjenne oss ganske bra og vet mye om hva vi liker å holde på med og vil ha", så klarte læreren å finne aktiviteter som traff på noe for alle sammen. Læreren Ove snakket om hvordan han bygget relasjoner ved å ha det artig, være sammen med elevene og ta elevene på alvor. Flere av lærerne fortalte om hvordan de oppførte seg rundt elevene. Ove trodde også at å by på seg selv var viktig og "det at du faktisk tørr å både vise at du faktisk ikke mestrer alt selv også, at du ikke er god på alt" var en måte man bygget relasjoner på. Dette var Håvard og Hilde enig i. Håvard uttalte at det var viktig å være åpen for nye ting, delta i undervisningen og vise at "man kan gjøre feil selv eller man er ikke ekspert selv". Hilde fortalte at hun trodde elevene syntes det var greit at læreren deltok på øktene og på denne måten fikk hun vist at hun ikke trengte å være perfekt i alt. "Jeg trenger ikke være god i alt for å ha det gøy", la hun til. Videre syntes Martin det var veldig greit å være i kroppsøvingen, blant annet fordi han trodde det klaffet med samme interesser, i hvert fall med kroppsøvingslæreren sin. Kristoffer fortalte om hvordan han og kompisen sin også hadde samme interesse som læreren, men "de som liker gaming kjenner han ikke like godt tror jeg". Læreren Pernille nevnte at hvis hun og elevene hadde felles interesser så pratet de mer om det. De kom kanskje mer bort til henne og ville prate om det. Fredrik ønsket at læreren hans tok mer initiativ til å snakke mer med elevene og bli litt mer kjent, ettersom det kunne være litt klein stemning, mens Jonas følte at han ikke trengte å kjenne læreren sin så godt på den måten.

Det viste seg også at å møtes i flere fag og være kontaktlærer for elevene spilte en viktig del av å bli kjent. Læreren Hilde fortalte at å ha elevene i flere fag enn bare kroppsøvningsfaget var en fordel fordi hun fikk et sterkere bånd til dem. "Du kjenner de enda bedre og vet mer om bakgrunnen deres" og understreket at det var viktig å bruke tid til å snakke med dem underveis og komme innpå dem. Hun merket forskjell på de to klassene som hun hadde i kroppsøvningsfaget, der hun bare hadde den ene klassen i flere fag. Pernille nevnte også hvordan å være kontaktlærer skapte en annerledes relasjonen til elevene; "Ja, det antar jeg at den hadde vært fordi at de ikke hadde opplevd at det å ha respekt for meg er nødvendig for dem". Flere av elevene bekreftet også dette. I tre år hadde Kristoffer hatt læreren som kontaktlærer og i flere fag. Han sa: "Da kjenner jeg han bedre og det blir lettere". Martin fortalte at dette førte til at man kjente hverandre fra før, slik at han visste hvem han kom til i kroppsøvningsundervisningen. "I hvert fall hva vi kan spørre om og vet litt hva han vet fra før, så det har egentlig vært ganske greit", sa han. Sandra snakket om at hun hadde læreren sin mye mer i matematikk enn kroppsøving, slik at hun ble mer og mer kjent med han på denne måten. Jonas og Petter nevnte at de ikke hadde læreren i flere fag. Jonas trodde at det kunne ha litt å si for relasjonen til læreren fordi "da har jeg blitt kjent med henne mer utenom kroppsøvningsfaget og hvordan hun er ellers".

4.2.4 Diskusjon av sosial inkludering, fellesskapsfølelse og vennskapelig tone

Nordahl (2010) peker på fellesskapet som en viktig betingelse for den enkelte elevs læring. Det blir lagt til rette for lærling ved å vise eleven anerkjennelse, forståelse, respekt og verdsettelse. Analysen er i samsvar med Nordahl (2010) som sier at elever som opplever å bli anerkjent og verdsatt vil føle seg som deltakere i det faglige og sosiale fellesskapet. I tillegg fortalte Pernille at lærerne også jobber for at ingen skal bli utestengt fra det sosiale miljøet. Det virker som elevene også forstår viktigheten av at alle inkluderes og trives i klassen. Det ser også ut til at lærerne i studien har forstått viktigheten med å interessere seg i elevenes interesser og aktiviteter på fritiden for å vise hver elev at de blir sett i klassen. Når læreren legger ned en innsats for å interesse seg i elevens verden, vil eleven føle seg som en deltaker i fellesskapet (Nordahl, 2010). Læreren Håvard poengterte at det ville være en fordel å kjenne eleven godt for å vise interesse for eleven, slik at han vet hva han kan spørre og snakke med eleven om hvordan kampen i helgen gikk (Čepelionienė & Ivaškienė, 2014). Analysen utdyper funn fra tidligere forskning som viser at lærerens sans for humor vil ha positiv betydning for elevenes trivsel og læring i kroppsøvningsfaget (Čepelionienė & Ivaškienė, 2014). Elevene trekker fram at humor skapte glede og latter sammen med læreren i undervisningen, mens læreren Ove fortalte at det å ha det

artig med elevene var en måte å bygge relasjoner. Dette kan forklares i lys av Spurkeland (2011) som trekker fram at lærerens humor vil trolig sterkt påvirke kontakten med elevene. Håvard og Hilde kunne tulle og tøyse med elevene, men fikk respons når de forventet at elevene skulle jobbe. I tillegg kan elevenes trivsel i klassen og dermed sammen i undervisningen forklares med at de gleder seg sammen med personer de liker og vil nyte skoletilværelsen sosialt gjennom gode relasjoner og vennskap som preges av smil, latter og samværglede (Spurkeland, 2011). Dette belyses også av Sandra som forklarte at når elevene har det bra sammen, ble det bedre å ha kroppsøving sammen. Læreren Pernille fortalte at teambuildingoppgaver var viktig i starten for å skape et godt miljø og gode relasjoner i klassen, slik at klasse miljøet vil ha større påvirkning på elevenes læring (Drugli, 2012). Når elevene og lærerne kjenner hverandre godt, er det økt mulighet for gode relasjoner (Spurkeland, 2011). Når lærerne blir godt kjent med elevene, vil de også bli kjent med elevenes interesser og erfaringer, slik at lærerne kan benytte seg av denne personlige kunnskapen i undervisningen for å skape positive relasjoner (Nordahl, 2010). Dette ble også poengtert av læreren Ove at han trodde relasjon til en elev ble styrket fordi han viste interesse for elevens aktivitet på fritiden. Læreren Håvard benyttet seg av den personlige kunnskapen han hadde om hver elev til å vite hvem han kunne spørre om å vise øvelser i undervisningen. Elevene snakket også om at læreren klarte å finne aktiviteter som traff på noe hos alle fordi læreren begynte å kjenne de ganske bra.

Analysen utdyper funn fra tidligere forskning som fant at felles interesser og aktiviteter utviklet lærer-elevrelasjonen (Krane et al., 2017) og at det ville være enklere å få kontakt med elevene når lærer og elev hadde felles interesser (Krane et al., 2016). Både lærere og elever i studien nevner at felles interesser skapte mer kommunikasjon og trivsel i kroppsøvingsfaget. Sondre belyste dette ved at han og læreren snakket om idretter de begge var interessert i og at de dermed ble bedre kjent. Martin trivdes veldig greit i undervisningen fordi det klaffet med samme interesse med læreren, mens Kristoffer trodde at elever som hadde forskjellige interesser enn læreren ikke kjente læreren like godt. Analysen er i tråd med tidligere forskning som fant at formelle og uformelle samtaler og møter med lærere var verdifulle slik at lærere og elevene kunne bli kjent (Krane et al., 2017). Anders forteller at læreren kunne komme bort og slå av en prat i matpausen, som viser seg å fremme relasjonen mellom lærer og elev ved at de blir bedre kjent og eleven kan ha en samtale uten å tenke at man snakker med en lærer. Læreren Ove belyste også at å møte elevene utenfor undervisningen fører til at lærer og elever ble kjent på en annen måte og relasjonen utviklet seg (Drugli, 2012). Analysen er i samsvar med von Seelens (2012) strategier for å inkludere elevene slik at undervisningskvaliteten øker. Læreren Hilde

benyttet seg av en strategi der læreren må synliggjøre verdiene sine og tydeliggjøre ovenfor elevene at det ikke bare handler om å vinne, men å vise seg selv fra den beste siden og ivare ta andre elever i klassen, slik at flere elever har mulighet til å føle seg inkludert. Julie fortalte at det ikke var så mye konkurranseinstinkt i klassen og hun trodde at dette hadde noe å gjøre med lærerens verdier. Dette tyder på at lærerens normer og verdier stemmer overens med praksisen, slik at det er mulighet for kvalitet i undervisningen (von Seelen, 2012). En annen strategi forklarer at læreren bør fokusere på å ha varierte aktiviteter slik at alle kan oppleve å være gode gjennom mestring av øvelser. Når Hilde og Håvard valgte å fokusere på aktiviteter innenfor kroppsøvfingsfaget som skapte mestring og trivsel hos elevene ved å ha det artig gjennom lek og spill, kan de lykkes bedre med å inkludere alle elevene i undervisningen. Dette kan igjen føre til at undervisningskvaliteten øker. Håvard var bevisst på at elevene hadde mange muligheter til å drive alternativt i undervisningen. Dette stemmer overens med en av strategiene for å øke undervisningskvaliteten ved inkludere elevene bedre i læringsmiljøet. Lærerne Ove, Håvard og Hilde var enig i at å by på deg selv og vise at man ikke trenger å være perfekt eller god på alt for å delta og ha det gøy var en måte å bygge relasjoner til elevene. Dette tyder på god klasseledelse fra lærerne som opptre som gode ledere og forbilder (Nilsen & Blömeke, 2018). Fredrik og Markus pekte på at når læreren var inkluderende mot elevene ved å ha en liten "small talk", fortelle at de gjorde en bra jobb eller benytte noen elever til å inkludere andre elever, ble de nærmere hverandre og bedre kjent (Petrie et al., 2018). Analysen utdyper funn fra tidligere forskning som viser at lærere som underviste elevene i flere fag og dermed ble kjent med elevene på flere måter hadde bedre relasjoner til disse elevene (Krane et al., 2016). Læreren Hilde fortalte at hun fikk sterkere bånd med disse elevene. Dette støttes av Drugli (2012) som sier at et visst antall jevnlike interaksjoner er en forutsetning for å utvikle gode relasjoner. Dermed ser det også ut til at å være kontaktlærer for elevene i tillegg til å undervise i kroppsøvfingsfaget vil spille en viktig rolle for relasjonen med elevene. Dette ble også poengtert som viktig under den fjerde dimensjonen til Krane et al. (2016). Å være kontaktlærer vil føre til at elevene kjenner læreren fra før og at læreren også kjenner de. Dette vil kunne skape et godt utgangspunkt for at elevene vil trives bedre i kroppsøvfingsfaget sammen med læreren. Dette samsvarer med sitatet fra Kristoffer ettersom han har hatt læreren sin som kontaktlærer i tre år som førte til at han kjenner læreren bedre. Dersom elevene kjenner læreren fra før, slik at de vet de kan stole på læreren og føle seg trygg, vil de lære best fra denne læreren (Spurkeland, 2011). To av elevene, som ikke hadde læreren i flere fag, trodde også at det kunne fremmet relasjonen mellom dem ved at de hadde blitt mer kjent med læreren utenom kroppsøvfingsfaget.

4.3 Pedagogiske forhold

Analysen av resultatene viser at lærerne tillater selvbestemmelse og elevmedvirkning i undervisningen, som var sentralt for elevens glede og interesse for å lære og trives. Det var viktig at undervisningen ble tilpasset hver enkelt elev, slik at elevene fikk best mulig forutsetninger for å lære og trives i undervisningen. Lærerens undervisningskvalitet ble også fremmet av å tilpasse undervisningen til enkelteleven. Det ble også funnet at vurdering og karaktersetning fremmet elevenes læring og lærerens undervisningskvalitet.

4.3.1 Selvbestemmelse og elevmedvirkning

Det kom fram at lærerne benyttet seg av elevmedvirkning i undervisningen, slik at elevene kom med innspill på aktiviteter. Flere av lærerne fortalte om hvordan de åpnet opp for ulike aktiviteter som elevene drev med på fritiden. Dette var aktiviteter som de selv ikke ville gjennomført i undervisningen. Både Håvard og Ove hadde hatt elever som fikk lov til å undervise i spesielle aktiviteter. Ove fortalte om en elev som drev med kampsport og lurte på om det var mulig å ha en undervisningstime med klassen. "Da sa jeg selvfølgelig ja til det. Det er jo en idrett det også. Det er fysisk trening", forklarte han. Han trodde relasjonen til eleven ble styrket siden han viste interesse for hva eleven drev med på fritiden. Samtidig var lærerne klar over at de fortsatt måtte ha overordnet kontroll når elevene fikk være med å bestemme aktiviteter i undervisningen. Læreren Håvard poengterte at dersom elevene fikk muligheten til å påvirke var det gjerne de mest høylytte som nådde igjennom. Han sa: "Enkelte aktiviteter passer gjerne fint for de som ikke snakker så høyt, men som på en måte får vist seg fra en god side". Dette ble støttet opp av Pernille som uttalte at elevene var forskjellige når det kommer til å ønske seg ting. Derfor ble dette gjennomført på rundgang, slik at alle fikk lov til å bestemme aktiviteter i løpet av et halvår. Dette funket alt i alt helt greit. Dette kom også fram gjennom elevenes tanker rundt selvbestemmelse og elevmedvirkning. Sondre fortalte at læreren fordelte det, slik at noen ganger valgte læreren aktiviteter flesteparten ønsket seg, mens andre ganger valgte læreren aktiviteter som noen andre hadde lyst til å gjøre. På denne måten sikret læreren at det ble gjort for alle og det fungerte ganske bra. Han la til at "vi har det oftest artigst alle sammen, synes i hvert fall jeg". Brage fortalte at læreren ga elevene et ark, hvor de kunne skrive ned hva de ønsket seg. Jonas uttalte at "hvis vi er med og setter opp noen øvelser, kanskje det kan hjelpe til å gjøre det bedre i stedet for at hun setter opp alt". Elevene fortalte om hvordan

selvbestemmelse og elevmedvirkning påvirket de på positive måter. Peder sa at det var mange ganger de hadde spurt og fått det de ønsket seg. Han forklarte at man "blir mer motivert siden man vil ha det, glad". Markus fortalte om en gang han skulle forklare og vise en øvelse til resten av klassen. I tillegg fortalte han at læreren alltid inkluderte og fikk klassen til å høre etter og gjøre som de sa. Han uttalte at dette var artig fordi "da får vi gjort litt det vi selv liker også". Brage uttalte også at "når vi liker det vi gjør, så blir vi mer konsentrert".

4.3.2 Tilpasset opplæring

Elevene snakket om hvordan læreren tilpasset undervisningen enten på grunn av skader, kamper på fritiden, elevenes interesser og nivå. Ulrik fortalte at læreren kunne spørre om hvordan det gikk med fotballen og deretter tilpasse gymtimen ut ifra svaret hans. Dette var noe Ulrik satte pris på, slik at han slapp en kjempehard kroppsøvingstime samme dag som fotballkamp. Peder uttalte at læreren tok hensyn og valgte aktiviteter som de fleste var engasjert i. "Jeg liker han bedre. Det blir bare bedre og bedre," sa han. Helle fortalte at læreren var flink til å gruppere klassen etter nivå, slik at det ble rettferdig. "Folk kan bli like sliten og føle som en verdig spiller," sa hun. Når det gjaldt hvordan basistrening kunne bli tilpasset hver elev bedre, tenkte Elise at læreren burde fortalt: "Dette trenger fotballspillere. Dere må være sterkere på, det er lurt å trene dette her hvis du skal bli en god fotballspiller. Denne øvelsen er bra". Marie fortalte at aktivitetene i kroppsøvingundervisningen ikke traff alle elevene i klassen, i hvert fall de som ikke var så veldig glad i sport generelt og ikke gledet seg til kroppsøvingfaget. Hun foreslo at man kanskje burde "hatt ting som interesserer dem som er utenfor sport også" og at veldig mange i klassen var glade i sykkel. Mange av elevene trodde også at lærerne var bevisst på hvilke aktiviteter de gjennomførte i kroppsøvingfaget. Mathilde begrunnet dette med "jeg tror han tenker på hva vi i klassen liker og hva som får oss til å gjøre vårt beste". Sondre fortalte at læreren var flink til å variere siden noen ganger hørte han på elevenes innspill på aktiviteter, mens andre ganger fulgte han sitt eget løp for kroppsøvingundervisningen. Elise følte at når læreren først åpnet for innspill fra elevene tok han hensyn til alle sine interesser. Anders fortalte at de ikke snakket om hvilke aktiviteter elevene kunne tenkt seg, men at læreren viste hva de hadde bruk for, mens Martin fortalte at lærerne også var villige til å tilpasse kroppsøvingundervisningen ved å bytte om på økter. Dette var noe han så på som positivt og egentlig veldig greit. Læreren Ove snakket om hvor viktig det var å forstå at elevene var forskjellige og akseptere at de var forskjellige. Dette hang sammen med å se den enkelte elev og stille krav som du kunne forvente av dem. Han uttalte at hvis ikke "blir du den dumme

læreren som pusher med når jeg ikke får det til". Hilde var opptatt av at elevene hadde det gøy og at det skulle være kroppsøving, ikke for eksempel fotballtrening. Hun hadde fokus på aktiviteter gjennom lek og "ha aktiviteter som alle kan mestre", slik at hun fikk med alle.

4.3.3 Vurdering og karaktersetting

Ove og Hilde nevnte at kroppsøvingsundervisningen ofte startet med å fortelle elevene om ulike vurderinger, mål for timen, forventninger og spesielle ting de kom til å se etter. Når Hilde hadde samlet elevene i en ring, startet hun med å forklare at "i dag er det fokus på utholdenhet, så jeg skal se om noen er utholdende" eller "i dag skal vi ha fokus på fair play. Dere skal støtte hverandre og hjelpe hverandre". Ove uttalte at han prøvde å gi kommentarer på dette underveis i undervisningen eller gi veiledning og motivere de litt. Han nevnte også at han trodde en god relasjon ville påvirke resultatene til elevene. "Jeg tror at hvis de har en god relasjon til oss kan de i hvert fall tenke at nå skal jeg vise læreren at dette får jeg faktisk til. Også tror jeg at jeg kan pushe de mer når jeg har en god relasjon og kan stille sterkere krav til dem", sa han. Det var flere måter elevene påvirket sin egen karakter i kroppsøvingsfaget. En av lærerne, Ove, snakket om hvordan elevene kunne bidra i undervisningen for å heve karakteren sin. Et eksempel var elever som drev med turn på fritiden som fikk muligheten i turnundervisningen på 10.trinn. Håvard nevnte at noe av det vanskeligste når man hadde en stor gruppe var å gi helt konkrete tilbakemeldinger til hver elev. Han snakket videre om at elevene på 10.trinn ble tatt med inn i vurderingsarbeidet gjennom egenvurdering i et tema. Han trodde at de var "mer modne for å reflektere over hvor de står selv" og slik ble de bedre forberedt på å ta imot karakteren. Dersom det var for stor forskjell mellom hva eleven og læreren tenkte, kunne dette løses over en kjapp samtale før eller etter undervisningen. Flere av elevene fortalte at lærerne var ganske flinke til å gi tilbakemeldinger og hvordan dette påvirket de. Kristoffer fortalte om når læreren tok seg tid til å hjelpe han med en håndballfinte. Han sa: "Kom igjen, dette greier du" og kom med fine tilbakemeldinger underveis, slik at han fikk mestringsfølelse. Peder fortalte at læreren ga tilbakemeldinger dersom han var alene med deg, ellers kunne eleven spørre selv og få høre hva man hadde forbedret og hva man kunne forbedre seg på. Dette syntes han var helt greit og føltes godt. Sondre fortalte også at om han lurte på noe, kunne han alltid spørre læreren og få et åpent og ærlig svar om hva som var bra og eventuelle forbedringer. Brage fortalte at han lyttet til lærerens tilbakemeldinger på grunn av karakteren i faget og satte pris på at læreren var ærlig. Stina likte at læreren var ganske rett fram i tilbakemeldingene fordi "da vet jeg hva som er bra og ikke bra, noe jeg kan forbedre meg på". Trygve ønsket en lærer som var ærlig og sa hva han

eller hun syntes i tilbakemeldingene. Han fortalte at det var artig å høre positive tilbakemeldinger i faget gjennom samtaler med læreren. Dersom han fikk høre tilbakemeldinger i løpet av undervisningen, førte dette til at han "blir litt mer motivert kanskje eller om du ikke får en så god tilbakemelding, så må du jobbe på mer". Sandra nevnt at hun hadde forståelse for at læreren ikke kunne gi individuell tilbakemelding til alle etter undervisningen, men følte at han var flink til å si: "I dag synes jeg det var en bra gymtime" eller "i dag synes jeg det var litt dårlig innsats". En av lærerne, Pernille, nevnte at elevene stort sett hadde positive holdninger til kroppsøvfingsfaget og innholdet i undervisningen. Hun forklarte at elevene visste at negative holdninger hadde en innvirkning på vurderingen deres i kroppsøvfingsfaget. Dette fortalte også elevene. Martin sa: "Vi kan jo ikke være negativ til det heller. Vi må være med å prøve for å få bra karakter i kroppsøving". Han fortalte at læreren motiverte de ved å be dem være med og interessere seg litt fordi det var andre i klassen som for eksempel syntes dans var morsommere enn ballspill. Julie nevnte at klassen ga kommentarer når de hadde det gøy, men det ikke var like lett å si fra hvis det var noe de ikke likte . Dette begrunnet hun med at "det er jo litt lettere å smiske med lærere enn å kritisere en lærer", selv om hun trodde læreren hadde satt pris på oppfatningen deres. Mathilde nevnte at hun kunne blitt flinkere til å fortelle hva hun syntes, men hun ikke hadde gjort dette "mest fordi at jeg har vært redd for å si noe". Hun følte at læreren ikke kunne gjøre noe med at hun var redd for å si ifra, men hun trodde at læreren ville tatt det imot ganske bra. Noen av elevene snakket om hvordan å ha læreren i flere fag fremmet relasjonen til læreren. Marie uttalte at "jeg blir jo litt sånn gladere i han", men også at hun følte det hadde gått mye bedre og karakterene hadde gått opp. Hun begrunnet dette med at hun lærte bedre av han fordi læreren var motiverende og flink til å forklare nøyaktig. Helle fortalte at hun hadde to forskjellige syn på samme lærer avhengig av hvilket fag de hadde undervisning i. Hun begrunnet dette med "fordi i matte så absolutt hater jeg matte, så da blir jeg litt sånn "æsj, læreren her", men så er det mer "herregud, jeg elsker denne læreren" i kroppsøving". Julie gjorde det greit i matematikk, men trodde at dersom hun hadde gjort det dårlig i matematikk at "det kunne vært vanskelig å ha et godt forhold til læreren". Læreren Ove fortalte at han ikke opplevde rollekonflikter i forhold til rollen som kroppsøvfingslærer og matematikklærer. Han mente at relasjonen ble styrket av å møte elevene på forskjellige arenaer. Han uttrykte at "hvor mer du er med elevene, jo sterkere blir det".

4.3.4 Diskusjon av selvbestemmelse og elevmedvirkning, tilpasset opplæring, og vurdering og karaktersetting

I kroppsøvfingsfaget har læreren mulighet til å inkludere og treffe elevens interesser gjennom undervisningen. Spurkeland (2011) forklarer hvordan elevens lærelyst vil øke ved å rette undervisningen mot elevens interesser. Dette kommer tydelig fram gjennom elevenes sitater. Peder, Markus og Brage fortalte om deres positive opplevelser av selvbestemmelse i undervisningen, som igjen fremmer motivasjon og trivsel i kroppsøvfingsfaget. De følte seg mer motivert og glad når de fikk ha aktiviteter de ønsket, det var artig når de fikk gjort det de selv liker og de ble mer konsentrert når de gjorde det de liker. Analysen er i tråd med Lagestad (2017) og Tangen & Husebye (2019) som peker på hvordan selvbestemmelse og elevmedvirkning fremmer elevenes motivasjon og trivsel. Spurkeland (2011) påpeker at elevene ønsker å lære med glede og interesse og de følger bedre med og husker mer av undervisningen når den treffer deres interesser. Dette blir belyst av Sondre, som fortalte at læreren hans valgte ut aktiviteter som noen ganger passet disse elevene, mens andre ganger passet det for disse elevene. Dette fungerte ganske bra, og han fremhevet at klassen hadde det oftest artigst når de var alle sammen. Jonas forklarte også at når elevene fikk være med å sette opp øvelser, kunne dette gjøre undervisningen bedre enn når bare læreren satte opp øvelser. Sitatet til Marie belyste viktigheten av å velge aktiviteter ut ifra elevenes interesser, slik at de kan lære med glede og interesse (Spurkeland, 2011). Relasjonspedagogikken retter fokuset mot å kjenne vesentlige interesseområder hos elevene. Når læreren viste hensyn og bevisst valgte aktiviteter som klassen var engasjert i, for eksempel fra ark med ønsker slik Brage nevnte, kan dette føre til at elevene liker læreren bedre og dermed lærer best fra denne læreren (Spurkeland, 2011). Lærerne Håvard og Pernille var bevisst på at de selv måtte ha en slags overordnet kontroll når elevene fikk bestemme aktiviteter selv ettersom det ofte var de høylytte elevene som nådde gjennom. Dette kan tyde på at lærerne er klar over at en hyggelig stemning i klassen i seg selv ikke skaper en læringssituasjon (Rønholt et al., 2007). Dette viser også hvordan Håvard og Pernille utfører klasseledelse i undervisningen ved å bruke tiden effektivt og ha disiplin over bestemmelse av aktiviteter (Nilsen & Blömeke, 2018). Nordahl (2002) sier at læreren bør velge ulikt innhold til ulike elevgrupper, slik at læreren praktiserer en opplæring som respekterer elevenes forskjellige interesser. Dette var noe lærerne var bevisst på og hadde tillat elever å gjennomføre undervisning i sine aktiviteter og interesser, for eksempel kampsport. Læreren Ove trodde at relasjonen til eleven ble styrket fordi han viste interesse for elevens aktivitet på fritiden (Nordahl, 2010), ettersom å se eleven er et virkemiddel innenfor relasjonsbygging (Spurkeland, 2011). Sitatet til Eline viser at læreren bør fokusere på å treffe

elevenes interesseområder ettersom hun hadde likt at læreren fortalte hva som var bra for fotballspillere innenfor basistrening (Spurkeland, 2011).

Analysen er i samsvar med Drugli (2012) som sier at læreren kan fremme en god relasjon til elevene ved å gi de valgmuligheter i undervisningen når anledningen byr seg. Læreren til Brage hadde gitt elevene et ark, hvor de kunne skrive ned aktiviteter de ønsket seg, slik at læreren kunne gjennomføre disse aktivitetene når det var mulighet for det. Dette tyder på at læreren lytter og respekterer elevenes idéer om ønskede aktiviteter i undervisningen ved å utføre støttende læring (Nilsen & Blömeke, 2018). Det er viktig for undervisningskvaliteten at lærer og elever har god kommunikasjon om det faglige innholdet, spesielt en god start på undervisningen (Rønholt et al., 2007). Lærerne Ove og Hilde snakket om hvordan de presenterte læringsmål i starten av undervisningen og fulgte opp elevene i løpet av undervisningen med kommentarer og tilbakemeldinger. Det er viktig med en klar og tydelig undervisning fra læreren ettersom dette vil føre til god undervisningskvalitet (Nilsen & Blömeke, 2018). Analysen viser viktigheten av å ha tydelige forventninger og krav til eleven, som en forutsetning for læring hos eleven (Nordahl, 2002). Læreren Ove belyste at om kravene han stilte ikke samsvarte med hva som kunne forventes av eleven ville dette ha negativ påvirkning på relasjonen til eleven. Det er også viktig at forventningene er realistiske krav, som kan forventes av eleven, slik at det skapes et godt grunnlag for opplevelse av mestring og mottakelse av positive tilbakemeldinger. Læreren vil ha mulighet til å stille realistiske krav til elevene hvis han eller hun forstår at elevene er forskjellige og aksepterer dette, slik læreren Ove snakket om. Lærerne i studien benytter seg ikke av en rendyrket lærerstyrt undervisning, men åpner opp for elevaktivitet og deltakelse, slik at elevene kan oppleve mer læring (Nordahl, 2002). Analysen er i samsvar med von Seelens (2012) strategier for å inkludere elevene slik at undervisningskvaliteten øker. Når læreren deler elevene inn etter nivå, slik Helle forklarte, vil alle kunne føle seg som en verdig spiller. Analysen er i tråd med Rønholt et al. (2007) som viser til kvalitet i undervisningen når elevene blir involvert i målsetningsprosedyrene eller er engasjerte deltakere. Når elevene på 10. trinn blir tatt med inn i vurderingsarbeidet av kroppsøvingskarakteren sin, vil læreren på denne måten fremme kvaliteten i undervisningen. Det blir dermed også lagt til rette for læring fordi elevene gjennomførte egenvurdering i et tema og mottok tilbakemeldinger (Chng & Lund, 2018). Elevene ble engasjert av å få tilbakemeldinger, som enten var positive og motiverende eller rettet mot forbedringer, slik at de jobbet på mer. Kristoffer fortalte om en situasjon i kroppsøvingsundervisningen, hvor læreren Ove ga han faglig støtte og konstruktive tilbakemeldinger på en håndballfinte. Dette

tyder på at læreren Ove utøvde støttende læring overfor eleven, samtidig som han viste interesse for elevens læring (Nilsen & Blömeke, 2018). Stina, Trygve, Peder og Sondre fortalte at læreren deres har en interaksjonsstil som var positiv, åpen og ærlig, slik at de kunne spørre læreren dersom de trengte hjelp eller lurte på noe (Drugli, 2012). Et sitat fra Julie viser at det ikke alltid er like lett for eleven å være åpen i kommunikasjonen med læreren, spesielt hvis det handler om aktiviteter de ikke liker. Dette kan tyde på at det er asymmetri i relasjonen mellom lærer og elev (Krane et al., 2016). I tillegg visste elevene at negative holdninger vil påvirke vurderingen deres. Analysen er i tråd med Krane et al. (2016) fjerde dimensjon om organisering av klasser, hvor blant annet å ha læreren i flere fag fremmer lærer-elevrelasjonen. Dette belyses av Marie som fortalte at hun hadde blitt gladere i læreren og at hun lærte bedre fra denne læreren, slik at karakterene var blitt bedre (Spurkeland, 2011). To andre elever, Helle og Julie, belyste hvordan synet og relasjonen til læreren påvirkes av deres holdninger til ulike fag, hvor fag de ikke liker vil påvirke relasjonen til læreren negativt. Dette strider imot opplevelsen til læreren Ove, som fortalte at å møte elevene på forskjellige arenaer styrket relasjonen (Drugli, 2012).

5. Avslutning

Problemstillingen er: "Hvilke relasjonelle forhold mellom elev og lærer fremmer trivsel og læring hos eleven og samtidig god undervisningskvalitet hos læreren?" Jeg benyttet meg av individuelle forskningsintervju for å svare på forskningsspørsmålet.

Resultatene i studien viser at elevenes emosjoner, det sosiale samspillet med læreren og i klassen og pedagogiske forhold rundt undervisningen er viktig for å fremme elevenes trivsel og læring i kroppsøvningsfaget. Det viste seg også at lærerens undervisningskvalitet ble fremmet av lærernes evne til å støtte og imøtekomme elevenes emosjoner og pedagogiske forhold rundt undervisningen i kroppsøvningsfaget, som klar og tydelig undervisning med engasjerte elever som blir tatt med inn i vurderingsarbeidet. Det har i tillegg blitt funnet at å ha læreren i flere fag fremmer elevenes trivsel og læring, samtidig hvor godt kjent læreren er med elevenes aktiviteter og interesser på fritiden og i kroppsøvningsfaget, og hvordan læreren benytter denne personlige kunnskapen om hver elev i undervisningen.

Studiens funn samsvarer med tidligere forskning på området, men gir samtidig nye innsikter. Det ser ut til at elevens syn på ulike fag vil påvirke synet og relasjonen til læreren. Selv om elevene hadde et positivt syn på læreren i kroppsøvningsfaget, kunne de ha et negativt syn mot læreren i andre fag de gjorde det dårlig i. Det virket som læreren til disse elevene ikke delte dette synet og mente at å møte elevene på flere arenaer styrker relasjonen. Det ser ut som elevene kan holde igjen meninger og holdninger dersom de ikke liker noe i undervisningen. Dette kan elevene gjøre til tross for at lærerne følte at elevene kunne snakke åpent og ærlig med de om alt. Dette kan være spesielt for kroppsøvningsfaget ettersom elevene vurderes etter innsats og holdninger i faget. Både lærer og elev vet at negative holdninger har en innvirkning på vurderingen i kroppsøvningsfaget. Det er slik at ikke alle elever føler at de trenger å kjenne læreren sin så godt når det gjelder relasjonen til læreren. Det er noen elever som føler at læreren ikke har så mye å gjøre med trivselen deres i kroppsøvningsfaget, selv om de ikke hadde noe negativt inntrykk av læreren. Det var heller medelever og aktivitetene de gjennomførte som fremmet trivselen deres. Det kan være nyttig for lærere å tenke over disse innsiktene når de skal utvikle relasjonen med elevene, slik at de kan få et bedre innblikk i hvordan elever tenker om læreren sin.

Min masteroppgave kan være betydningsfull for lærere i skolen og andre som jobber med barn og ungdom. Jeg fant at emosjoner, sosialt samspill og pedagogiske forhold er viktig for trivsel,

læring og undervisningskvalitet i kroppsøvningsfaget. Det bør gjennomføres flere studier som belyser lærer-elevrelasjonen i et toveisperspektiv i kroppsøvningsfaget. Det bør også rettes fokus mot hvordan læreren kan fremme god undervisningskvalitet. Fremtidig forskning kan gjerne ta utgangspunkt i de teoretiske fagene som lærerne også har elevene i for å se hvordan de relasjonelle forholdene kan benyttes for å fremme elevenes trivsel og læring på tvers av flere fag og samtidig lærerens undervisningskvalitet. Det kunne vært interessant å sammenliknet et praktiskrettet fag opp mot et teoretisk, slik at det kunne blitt benyttet ulike metodiske tilnærminger.

Min studie har kun fokusert på positive relasjonelle forhold som fremmer trivsel og læring hos elev og undervisningskvalitet hos lærer i kroppsøvningsfaget. Dette kan sees på som en begrensning i min studie ved å kun presentere den positive og fremmende siden av trivsel, læring og undervisningskvalitet hos lærer og elev. Dette kan tyde på at elevene har ganske lik relasjon til læreren sin. Det kunne vært nyttig å rekruttert elever som har en dårlig relasjon til læreren sin for å få belyst flere sider av lærer-elevrelasjonen i kroppsøvningsfaget.

6. Litteraturliste

- Allen, J., Gregory, A., Mikami, A., Lun, J., Hamre, B., & Pianta, R. (2013). Observations of Effective Teacher-Student Interactions in Secondary School Classrooms: Predicting Student Achievement With the Classroom Assessment Scoring System-Secondary. *School psychology review*, ss. 76-98.
- Befring, E. (2014). *Den forløsende pedagogikken - Læringsvilkår som gjør gode skoler gode*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Brinkmann, S., & Kvale, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervjuet. 3. utgave (T. M. Anderssen & J. Rygge, Overs.)*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Buchanan, A. M., Hinton, V., & Rudisill, M. (2013, Mai 1). Using Positive Behavior Support in Physical Education. *The Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, ss. 44-50.
- Čepelionienė, J., & Ivaškienė, V. (2014, Juli 1). THE SHIFT OF STUDENTS ATTITUDES TOWARDS THE TEACHER OF PHYSICAL EDUCATION. *Education, Physical training, Sport*, ss. 10-15.
- Chng, L. S., & Lund, J. (2018, Oktober). Assessment for Learning in Physical Education: The what, why and how. *The Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, ss. 29-34.
- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode - En kvalitativ tilnærming. 2. utgave*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Dressel, D. P. (2020, Mai 13). Breaking the Ice to Build Relationships: Using Icebreakers to Create New Relationships, Promote Emotional Safety, and Incorporate Social and Emotional Learning. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, ss. 51-54.
- Drugli, M. B. (2012). *Relasjonene lærer og elev - avgjørende for elevenes læring og trivsel*. Trondheim: CAPPELEN DAMM.
- Federici, R. A., & Skaalvik, E. M. (2013, Januar 29). *Utdanningsforskning.no*. Hentet fra Lærer-elev-relasjonen-betydning for elevenes motivasjon og læring: <https://utdanningsforskning.no/artikler/2013/larer-elev-relasjonen---betydning-for-elevenes-motivasjon-og-laring/>
- Gano-Overway, L., & Guivernau, M. (2014). Caring in the gym: Reflections from middle school physical education teachers. *European Physical Education Review*, ss. 264-281.
- Grosu, B.-M. (2013). Preliminary study on improving the relationship between teacher and student in physical education and sports at high school. *Annals of "Dunarea de jos" University of Galati*, ss. 55-61.
- Hafen, C. A., Hamre, B. K., Allen, J. P., Bell, C. A., Gitomer, D. H., & Pianta, R. C. (2015). Teaching Through Interaction in Secondary School Classrooms. *Journal of Early Adolescence*, ss. 651-680.

- Hastie, P., & Glotova, O. (2012). Analysing qualitative data. I K. & Armour, *Research methods in physical education and youth sport* (ss. 309-320). London: Routledge.
- Karaday, E., & Ilker, G. E. (2018, Mai 1). Predictors of Self-Esteem in Physical Education: Self-Determination Perspective. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, ss. 39-47.
- Krane, V., Karlsson, B., Ness, O., & Binder, P.-E. (2016, Oktober 4). They need to be recognized as a person in everyday life: Teachers' and helpers' experiences of teacher–student relationships in upper secondary school. *International Journal of Qualitative Studies on Health*, ss. 1-12.
- Krane, V., Ness, O., Holter-Sorensen, N., Karlsson, B., & Binder, P.-E. (2017, Juni 29). 'You notice that there is something positive about going to school': how teachers' kindness can promote positive teacher–student relationships in upper secondary school. *International Journal of Adolescence and Youth*, ss. 377-389.
- Lagestad, P. (2017). Å velge aktiviteter selv som grunnlag for trivsel og mestring. En casestudie av kroppsøvningsundervisningen ved en videregående skole. *Acta Didactica Norge*, ss. 1-18.
- Larson, A. (2006, Januar 23). Student perception of caring teaching in physical education. *Sport, Education and Society*, ss. 337-352.
- Lyngstad, I., Bjerke, Ø., & Lagestad, P. (2017, Juni 22). 'The teacher sees my absence, not my participation'. Pupils' experiences of being seen by their teacher in physical education class. *Sport, Education and Society*, ss. 147-157.
- McCaughy, N. (2004). The emotional dimensions of a teacher's pedagogical content knowledge: Influences on content, curriculum and pedagogy. *Journal of teaching in physical education*, ss. 30-47.
- Moen, K. M., Westlie, K., Gerdin, G., Smith, W., Linnér, S., Philpot, R., . . . Larsson, L. (2020, Oktober 30). Caring teaching and the complexity of building good relationships as pedagogies for social justice in health and physical education. *Sport, Education and Society*, ss. 1015-1028.
- Nilsen, T., & Blömeke, S. (2018). Lærerkvalitet, undervisningskvalitet, -kvantitet og prestasjon. I J. K. Björnsson, & R. V. Olsen, *Tjue år med TIMSS og PISA i Norge - Trender og nye analyser* (ss. 57-75). Oslo: Universitetsforlaget.
- Nordahl, T. (2002). *Eleven som aktør - Fokus på elevens læring og handlinger i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Nordahl, T. (2010). *Eleven som aktør - Fokus på elevens læring og handlinger i skolen* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Opplæringslova. (1998, November 27). *Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (LOV-1998-07-17-61)*. Hentet fra <https://lovdata.no/lov/1998-07-17-61/§1-3>
- Petrie, K., Devcich, J., & Fitzgerald, H. (2018). Working towards inclusive physical education in a primary school: 'some days I just don't get it right'. *Physical Education and Sport Pedagogy*, ss. 345-357.

- Pianta, R. C., Hamre, B. K., & Allen, J. P. (2012). Teacher-Student Relationships and Engagement: Conceptualizing, Measuring, and Improving the Capacity of Classroom Interactions. I S. L. Christenson, A. L. Reschly, & C. Wylie, *Handbook of Research on Student Engagement* (ss. 365-386). New York: Springer Science+Business Media.
- Roland, P. (2017, September 17). *Utdanningsforskning.no*. Hentet fra Klasseledelse og den viktige relasjonen mellom lærer og elev: <https://utdanningsforskning.no/artikler/2017/klasseledelse-og-den-viktige-relasjonen-mellom-larer-og-elev/>
- Rønholt, H., Knudsen, F., Vorbjerg, S., & Zachariassen, A. (2007). Kvalitet i idrætsundervisning: En undersøgelse af idræt i 8. - 9. klasse. *Det Samfundsvidenskabelige Fakultets ReProCenter*, ss. 1-84.
- Şinoforoğlu, T., & Balçıklı, G. S. (2020, Februar 5). Investigating the Empathic Skills of Physical Education Teachers. *Acta Educationis Generalis*, ss. 58-67.
- Spurkeland, J. (2011). *Relasjonspedagogikk - Samhandling og resultater i skolen*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Steenbuch, B. (2016, Desember 6). *Aftenposten.no*. Hentet fra Ny studie: Elever lærer bedre hvis forholdet til læreren er godt: <https://www.aftenposten.no/oslo/i/MGo90/ny-studie-elever-laerer-bedre-hvis-forholdet-til-laereren-er-godt>
- Tangen, S., & Husebye, B. N. (2019). Interessebasert kroppsøving. *Acta Didactica Norge*, ss. 1-21.
- Utdanningsdirektoratet. (2020, August 1). Læreplan i kroppsøving. Norge.
- von Seelen, J. (2012, August 1). Læring, praksis og kvalitet i idrætstimerne: Et multiple-case studie. ss. 1-238.
- Weidong, L. (2015, April 1). Strategies for Creating a Caring Learning Climate in Physical. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, ss. 34-41.
- Whittle, R., Telford, A., & Benson, A. C. (2019, Juni). Insights from Senior-Secondary Physical Education Students on Teacher-Related Factors They Perceive to Influence Academic Achievement. *Australian Journal of Teacher Education*, ss. 69-90.
- Zhang, P., Zhang, T., & Lee, J. (2020, Juli 20). The Role of Psychosocial Factors in Predicting Students' Achievement Outcomes in Physical Education. *JTRM in Kinesiology*, ss. 7-14.

Vedlegg 1

Informasjonsskriv og samtykkeskjema til kroppsøvlingslærere

Til kroppsøvlingslærere på 10. trinn

Vil du delta i forskningsprosjektet "Relasjon mellom elev og lærer i kroppsøving"?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se på relasjonen mellom elev og lærer, samt hvordan elevens interesser påvirker relasjonen med læreren. I dette skrivet vil du få informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å få innsyn i hvordan eleven beskriver, opplever og verdsetter relasjonen til kroppsøvlingslæreren sin. Dette vil bli sett i sammenheng med hvilke interesser elevene har i kroppsøvlingsfaget og fritiden, og hvordan elevens interesser påvirker relasjonen til kroppsøvlingslæreren. I intervjuet vil det bli sett nærmere på lærerens beskrivelser, tanker og syn på relasjonen, samt hvordan lærerens interesser påvirker relasjonene til elevene og hvilken innsats og hvilket arbeid som blir lagt ned i relasjonsbygging.

Det er planlagt å gjennomføre intervjuer av kroppsøvlingslærere og elever på 10.trinn som går i samme klasse. I intervjuet med elevene vil de få spørsmål om enkelthendelser og relasjonen til læreren sin i kroppsøving. I intervjuet med læreren vil det kun være meg og den enkelte lærer til stede. Dette er en masteroppgave i kroppsøvlings- og idrettsvitenskap ved Nord universitetet, avd. Levanger.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Nord universitetet, avd. Levanger, er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta i dette forskningsprosjektet siden du er lærer på 10.trinn og underviser i kroppsøvingsfaget. Det vil også bli sendt ut informasjonsskriv til andre lærere på samme trinn.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du stiller til et intervju. Det vil vare i ca (tid). Intervjuet inneholder to hovedtemaer; relasjon mellom elev og lærer, og undervisning i forhold til elevens interesser i kroppsøvingsfaget og fritiden. Intervjuet vil tas opp på lydopptak og gjort notater underveis. Samtykkeerklæringen må leveres tilbake til meg før jeg kan gjennomføre intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det vil kun være jeg og min veileder som vil ha tilgang til dine opplysninger. Navnet ditt og kontaktopplysningene dine vil bli erstattet med en kode som lagres på en egen navneliste adskilt fra øvrige data. All informasjon vil bli anonymisert, slik at det er ingen som vil kunne kjenne seg igjen når masteroppgaven publiseres ved en senere anledning.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 31.12.2020. Personopplysninger og lydopptak fra intervjuene vil bli slettet ved prosjektslutt.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg
- å få rettet personopplysninger om deg
- få slettet personopplysninger om deg
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet)

- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra Nord universitetet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket. Prosjektet ble godkjent 14.01.2020.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til prosjektet, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Nord universitetet ved Silje Onsager (siljeonsager@gmail.com / 48604491) og Idar K. Lyngstad (idar.k.lyngstad@nord.no / 74022768)
- Vårt personvernombud i Nord universitet: Toril I. Krigen
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personvertjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Idar K. Lyngstad & Silje Onsager

Etter intervjuet er gjennomført og transkribert, vil du få tilsendt intervjuet ditt på epost. Da får du muligheten til å lese gjennom og eventuelt gi tilbakemelding, dersom du ønsker noe endret.

Vennligst skriv epostadressen din under:

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet "Relasjonen mellom elev og lærer i kroppsøving", og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker i å stille til intervju og at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca 31.12.2020.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2

Informasjonsskriv og samtykkeskjema til elev og foresatte

Til elever (og foresatte) på 10. trinn

Vil du delta i forskningsprosjektet "Relasjon mellom elev og lærer i kroppsøving"?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se på relasjonen mellom elev og lærer, samt hvordan elevens interesser påvirker relasjonen med læreren. I dette skrivet vil du få informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å få innsyn i hvordan eleven beskriver, opplever og verdsetter relasjonen til kroppsøvlingslæreren sin. Dette vil bli sett i sammenheng med hvilke interesser elevene har i kroppsøvlingsfaget og fritiden, og hvordan elevens interesser påvirker relasjonen til kroppsøvlingslæreren.

Det er planlagt å gjennomføre intervjuer av elever og kroppsøvlingslærere på 10. trinn som går i samme klasse. Kroppsøvlingslærerne vil kun få generelle spørsmål og bli minnet på at de har taushetsplikt under intervjuet, slik at læreren ikke bryter taushetsplikten sin ovenfor elevene. Det vil kun være meg og den enkelte elev til stede under intervjuet. Dette er en masteroppgave i kroppsøvlings- og idrettsvitenskap ved Nord universitetet, avd. Levanger.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Nord universitetet, avd. Levanger, er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta i dette forskningsprosjektet siden du er elev i 10. trinn og har undervisning i kroppsøvlingsfaget. Det blir også sendt ut informasjonsskriv til andre elever på samme trinn.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du stiller til et intervju. Det vil vare i ca (tid). Intervjuet inneholder to hovedtemaer; relasjon mellom elev og lærer, og interesser i kroppsøvningsfaget og fritiden. Intervjuet vil tas opp på lydopptak og gjort notater underveis. Elever under 15 år som ønsker å stille til intervju må ha godkjenning av foreldre. Det er mulig for foreldre å få se intervjuguiden på forhånd ved å ta kontakt. Samtykkeerklæringen må leveres tilbake til meg før jeg kan gjennomføre intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det vil kun være jeg og min veileder som vil ha tilgang til dine opplysninger. Navnet ditt og kontaktopplysningene dine vil bli erstattet med en kode som lagres på en egen navneliste adskilt fra øvrige data. All informasjon vil bli anonymisert, slik at det er ingen som vil kunne kjenne seg igjen når masteroppgaven publiseres ved en senere anledning.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 31.12.2020. Personopplysninger og lydopptak fra intervjuene vil bli slettet ved prosjektslutt.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg
- å få rettet personopplysninger om deg
- få slettet personopplysninger om deg
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet)
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra Nord universitetet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket. Prosjektet ble godkjent 14.01.2020.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til prosjektet, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Nord universitetet ved Silje Onsager (siljeonsager@gmail.com / 48604491) og Idar K. Lyngstad (idar.k.lyngstad@nord.no / 74022768)
- Vårt personvernombud i Nord universitet: Toril I. Krigen
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Idar K. Lyngstad & Silje Onsager

Etter intervjuet er gjennomført og transkribert, vil du få tilsendt intervjuet ditt på epost. Da får du muligheten til å lese gjennom og eventuelt gi tilbakemelding, dersom du ønsker noe endret.

Vennligst skriv epostadressen din under:

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet "Relasjonen mellom elev og lærer i kroppsøving", og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker i å stille til intervju og at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca 31.12.2020.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

ELLER om deltaker er under 16 år

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet "Relasjonen mellom elev og lærer i kroppsøving", og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg tillater at

----- deltar i studien.

(Signert av foresatte og prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3

Intervjuguide for kroppsøvingslærer

Jeg synes det er veldig flott at du ønsker å delta i denne studien og stiller til intervju. Som nevnt tidligere, handler denne studien om relasjonen mellom elev og kroppsøvingslæreren i kroppsøvingsfaget. Jeg kommer også til å ha fokus på hvilke aktiviteter du og elevene dine er interessert i og hvilken plass disse ulike aktivitetene har i kroppsøvingsundervisningen din. Det er interessant for meg som kommende kroppsøvingslærer å høre ulike perspektiver rundt disse temaene og hvordan det egentlig fungerer i undervisningen.

Det første temaet er elevenes interesser i kroppsøvingstimene og fritiden. Da tenker jeg på hvordan ulike aktiviteter velges ut, hvilke aktiviteter dere holder på med, eventuelt hvilke aktiviteter du styrer unna og ulike utfordringer knyttet til aktivitetene.

Elevenes interesser i kroppsøvingstimene og fritiden

1. Hvordan ser en typisk kroppsøvingstime ut for klassen din?
 - Oppstart av timen
 - Aktiviteter (teknikkøvelser, spill, konkurranser, gruppearbeid, selvlærende jobbing, osv)
 - Avslutning av timen
2. Hvordan samhandler du med elevene underveis i kroppsøvingstimen?
 - Tilbakemeldinger og kommentarer
 - Kroppsspråk
 - Fordeling av oppgaver?
3. Hvordan velger du ut aktiviteter til kroppsøvingstimene?
 - Ut ifra trygge evner/kunnskaper/aktiviteter?
 - Blir du påvirket av læreplan/andre læreres valg/egne interesser/elevs interesser på fritiden?
 - Elevbestemmelse ved valg av aktiviteter?

4. Hvilke holdninger har du til de ulike aktivitetene som elevene er interessert i?
 - Hvordan forholder du deg til andre elevers holdning til ulike aktiviteter?
 - Har du møtt på noen utfordringer i undervisning av ulike aktiviteter? Eksempler? Hvordan håndteres utfordringene?

5. Dersom du hadde satt deg inn i en spesifikk aktivitet noen av elevene dine driver med, tror du dette kunne bidra til å skape en bedre relasjon, samt utvikle respekt blant deg og elevene?

6. Er det noen aktiviteter du velger å undervise i for å skape bedre relasjoner med elevene, eventuelt noen aktiviteter du dropper å undervise i for å holde på en god relasjon?

Da har vi snakket om dine og elevenes interesser i kroppsøvfingsfaget og fritiden. Nå skal vi gå mer inn på relasjoner i kroppsøvfingsfaget, hovedsakelig mellom deg og dine elever. Det kommer til å handle om hvordan du er som lærer og hvordan du jobber med relasjonsbygging i kroppsøvfingsundervisningen.

Relasjon

- 1 Hvordan vil du beskrive deg selv som kroppsøvfingslærer?
 - Hvilke egenskaper har du?
 - Hva er du mest komfortabel med i undervisningen?
 - Hva er mest utfordrende?
 - Instruerende eller deltagende i aktiviteter eller begge?

- 2 Hvordan tror du elevene oppfatter deg som person?
 - Væremåte, kroppsspråk, humor, osv
 - Tror du elevens inntrykk av deg påvirker relasjonen?
 - Har du elever i flere fag?
 - Hvordan lenge har du undervist klassen din?

- 3 Kan du fortelle meg litt om dine tanker angående elev-lærer relasjonen?
 - Hva er en typisk god relasjon med en elev?

- Hvilke utfordringer oppstår ved å etablere en god relasjon? Eksempler?
 - Hvilke fordeler gir en god relasjon?
 - Hvordan påvirker tid og varighet relasjonen til elevene?
- 4 Hvordan jobber du med relasjonsbygging?
- Har du noen eksempler?
 - Hvordan reagerer elevene dersom du setter inn "tiltak" for å forbedre relasjonen?
- 5 Hvordan tror du elevene opplever kroppsøvingstimene?
- Innhold, arbeidsmåter
 - Interessant/varierte/utfordrende/kjedelig
 - Føler de seg trygge, respektert, sett og ivaretatt?
 - Bli de sett av deg som lærer for hvem de er?
- 6 Hvordan opplever du klassemiljøet i kroppsøvingundervisningen?
- Engasjerende, inkluderende, motivert, lærevillig?
 - Samholdet mellom elevene og med deg
 - Påvirker relasjonene klassemiljøet, i så fall på hvilken måte?

Er det noe du ønsker å legge til eller noen spørsmål før vi avslutter intervjuet?

Jeg ønsker å si tusen takk for at du stilte opp og alt du har bidratt med til dette intervjuet. Det har vært veldig interessant å snakke med deg. Dersom du har noen spørsmål i etterkant av dette intervjuet, kan du kontakte meg på mail eller telefon. Kontaktinfo står på infoskrivet du fikk før dette prosjektet startet.

Vedlegg 4

Intervjuguide for elev

Jeg synes det er veldig flott at du ønsker å delta i denne studien og stiller til intervju. Som nevnt tidligere, handler denne studien om hvordan forholdet (relasjonen) mellom deg og kroppsøvingslæreren din er i kroppsøvingsfaget. Jeg er også interessert i dine interesser når det gjelder aktiviteter i kroppsøvingsfaget og på fritiden, og hvilken plass disse aktivitetene har i kroppsøvingsfaget. Er det noe du lurer på før vi begynner med intervjuet? Da starter vi intervjuet nå.

Det første temaet er dine interesser i kroppsøvingsfaget og eventuelt på fritiden. Da tenker jeg på hvilke aktiviteter du liker å holde på med i kroppsøvingsfaget og etter skolen på fritiden din.

Elevenes interesser i kroppsøvingstimene og fritiden

1. Kan du fortelle om dine interesser i kroppsøvingstimene og fritiden?
 - Er det andre elever i kroppsøvingstimene som har samme interesse som deg?
 - Hvilke aktiviteter driver du med på fritiden?
 - Samme lag som andre elever/konkurrenter?
2. Hvordan viser læreren din interesse for dine interesser?
 - Har læreren samme interesser som deg?
 - Inkluderes dine interesser i kroppsøvingstimene?
3. Hvordan er læreren til å undervise i dine interesser?
 - Undervises ikke i?
 - Nok/manglende kunnskap?
 - Inkluderer deg/andre elever som driver med aktiviteten?
4. Hva er det læreren din eventuelt kan gjøre (bedre) for å inkludere dine interesser i kroppsøvingsfaget?

5. Hvordan tar læreren hensyn til innspill fra elever når det kommer til å bestemme aktiviteter?
 - Alltid samme elever og aktiviteter eller forskjellige elever og aktiviteter?

6. Hvilke holdninger har du til de ulike aktivitetene som gjennomføres i kroppsøvfingsfaget?
 - Ballspill, basistrening, dans, friluftsliv osv
 - Trives/mistrives
 - Engasjement, innsats, kommentarer fra lærer

Da har vi snakket om dine interesser i kroppsøvfingsfaget og fritiden, forskjellige holdninger til ulike aktiviteter og eventuelle forbedringer. Er det noe du ønsker å snakke mer om, før vi går videre til neste tema for intervjuet? Hvordan syns du intervjuet har gått så langt?

Nå tenkte jeg vi skulle snakke om læreren du har i kroppsøvfingsfaget. Jeg ønsker å snakke mer om samspillet/forholdet/relasjonen mellom deg og læreren din. Forstår du hva jeg mener med disse begrepene? Du kan bestemme hvilket begrep du syns passer best, så benytter vi oss av dette resten av intervjuet.

Relasjon

1. Hvordan trives du i kroppsøvfingstimene, både med læreren og de andre elevene?
 - Kan du beskrive læreren din? (egenskaper)
 - Har du læreren i flere fag?
 - Hva tenker du er en god lærer?

2. Hvordan er samspillet/forholdet/relasjonen til læreren?
 - Positivt/negativt (fordeler/konsekvenser)
 - Hva er det læreren din er spesielt god til?
 - Er det eventuelt noe som du skulle ønske læreren din var bedre til? (kommunikasjon, kroppsspråk, se elevene, osv)

3. Har du et eksempel på en situasjon, hvor du følte at du og læreren hadde en god relasjon?

- Hva skjedde?
 - Sa eller gjorde læreren noe spesielt?
 - Hvordan følte du deg etterpå?
4. Hvordan påvirker lærerens valg av aktiviteter samspillet/forholdet/relasjonen mellom deg og læreren?
- Hvor bevisst tror du læreren er på valg av aktiviteter?
 - Føler du at læreren tar hensyn til dine interesser?
 - Treffer aktivitetene alle i klassen?
5. Er det noe du selv kunne ha gjort for å forbedret relasjonen med læreren din?
- Eksempler på hva?

Har du kommet på noe mer underveis eller noe som du føler kan ikke fikk sagt alt om?

Jeg ønsker å si tusen takk for at du stilte opp og alt du har bidratt med til dette intervjuet. Det har vært veldig interessant å snakke med deg. Dersom du har noen spørsmål i etterkant av dette intervjuet, kan du kontakte meg på mail eller telefon. Kontaktinfo står på infoskrivet du fikk før dette prosjektet startet.

Vedlegg 5

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Relasjon mellom elev og lærer i kroppsøvningsfaget

Referansenummer

441730

Registrert

31.10.2019 av Silje Onsager - silje.onsager@student.nord.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Nord Universitet / Fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag / Kroppsøving, idrett og friluftsliv

Prosjektansvarlig (vitenskapeligansatt/veileder eller stipendiat)

Idar Kristian Lyngstad, idar.k.lyngstad@nord.no, tlf: 74022768

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Silje Onsager, siljeonsager@gmail.com, tlf: 48604491

Prosjektperiode

01.12.2019 - 31.12.2021

Status

05.01.2021 - Vurdert

Vurdering (2)

05.01.2021 - Vurdert

NSD har vurdert endringen registrert 04.01.2021. Vi har nå registrert 31.12.2021 som ny sluttdato for behandling av personopplysninger. Vi gjør oppmerksom på at ytterligere forlengelse ikke kan påregnes uten at utvalget informeres om forlengelsen. NSD vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til videre med prosjektet! Kontaktperson hos NSD: Kajsa Amundsen Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

14.01.2020 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet 14.01.2020 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 31.12.2020.

LOVLIG GRUNNLAG Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

TAUSHETSPLIKT Lærerne som vil blir intervjuet har taushetsplikt. Det er viktig at intervjuene gjennomføres slik at det ikke samles inn opplysninger som kan identifisere enkeltpasienter eller avsløre annen taushetsbelagt informasjon.

PERSONVERNPRINSIPPER NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13),

innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet! Kontaktperson hos NSD: Kajsa Amundsen Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)